RESIDENCE SUPERIEURE AU TONKIN

MỖI SỐ 0$02

JEUDI 7 AOUT 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 2174

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	Hà-Nội mà mỗi nhà báo phải trả tiền báo	Người đem báo đến	Gửi về tỉnh	Đi các Trung-kỳ và Ai-lao	Nam-kỳ, Cao-miên và các thuộc-địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm.	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	12$00
Các làng và các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.65	1.65	3.00
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 15 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN V LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
1re page. Une seule insertion. . . . 0$30 le cm
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$15 le cm
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le cm
On traite à forfait pour les contrats importants.

Kỷ-niệm cụ Tiên-Điền

II

Này đã nhắc tới cái tiếng kỷ-niệm cụ Tiên-Điền, đã nhớ tới cái ngày mồng mười tháng tám; vậy trước khi nói đến cái ngày kỷ-niệm ấy, ta nên hiểu rõ cái ý nghĩa chính-đáng về cái ngày kỷ-niệm ấy thế nào. Người mình đến bây giờ mới biết có ngày giỗ cụ Tiên-Điền, mà những ngày giỗ các cụ danh-nhân khác như cụ Trần-Hưng-đạo, cụ Phạm-ngũ-Lão, cụ Lê-Khôi, cụ Đinh-Tiên-hoàng, cụ Lê-Thái-tổ, bà Trưng nữ-vương, bà Phan-thị-Thuần, vân vân, người mình xưa nay có phải là không biết đến đâu; nước ta vốn là một nước trọng qui-thần, kính tổ-tiên, đối với những bậc minh-quân hiền-tướng, hào kiệt anh-hùng, không mấy ngài là không có từ miếu phụng thờ, khói hương cúng bái, chỉ vì không hiểu rõ cái ý nghĩa chính-đáng về sự thờ cúng mà cái lễ ghi công nhớ đức biến hẳn ra cái lễ cầu phúc chiêu tài, lưu tệ đến cửa đền cửa miếu thành là những nơi buôn thánh bán thần, cụ Trần cụ Phạm mà đến đi làm mướn cho người ta trừ tà bắt quỉ để kiếm cái áo ngự khăn chầu, cụ Đinh cụ Lê mà đến đi theo phò với người ta tiếp lộc tổng tài để kiếm cái lễ con gà phẩm oản, bà Trưng mà đến cũng ốp bóng, bà Phan mà đến cũng lên đồng, chính những người cao quả hương hoa, thiên bái bách bái vạn vạn bái ở đền kia miếu nọ mà trong bụng có tưởng đâu tới cái nhân-phẩm, cái công-nghiệp, cái tiết liệt của các đấng ấy chút nào; thờ cúng như thế thì còn có cái ý nghĩa gì mà chẳng kéo lại thêm tiết mạn qui-thần, vu-miệt tổ-tiên nữa; từ khi có người Đại-pháp đem tư-tưởng phong-tục Thái-tây truyền bá sang ta, ngoài những ngày vía ngày tiệc ở các đền các miếu ta lại thêm có những ngày kỷ-niệm ta cũng dự chung một phần với người Đại-pháp nữa, nào kỷ-niệm dân-quốc, nào kỷ-niệm đình-chiến, nào kỷ niệm ông Pasteur, nào kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc, ta cũng thường nói quen miệng, nghe quen tai cái tiếng kỷ-niệm luôn luôn, mà hỏi ta kỷ-niệm cái gì thì chẳng qua là kỷ-niệm treo cờ, kỷ-niệm đốt pháo, kỷ niệm rước đèn, kỷ-niệm điểm-binh, chứ có nghĩ gì đến cái ý-nghĩa kỷ-niệm của người ta.

Kỷ niệm là thế nào? là ghi nhớ một người nào hay một việc gì có cái quan-hệ mật-thiết với ta, nhân cái ngày sinh, ngày giỗ hoặc ngày nào quan-trọng nhất trong đời người ấy, ngày nào quan-trọng nhất trong cái việc ấy mà bày ra cái cuộc vui chung, buổn chung, cùng băn-khoăn nhắc-nhở đến cái người ấy, cái việc ấy, ghi nhớ là một người có công đức với ta, làm gương tốt cho ta, ghi nhớ là một việc có lợi ích chung cho ta, hay có họa hại chung cho ta; ấy là cái ý nghĩa chính-đáng về các ngày kỷ-niệm ở bên Thái-tây; ngày vía ngày tiệc ở các đền các miếu ta cũng cùng một cái ý nghĩa như thế. Ta vì những bỏ mất cái ý-nghĩa hay đó mà sự thờ cúng của ta thành ra vô ý-thức, đến nỗi công-nghiệp tiết liệt của các đứng danh-nhân mình trước lâu dần mai-một mà không còn mơ-màng tưởng-tượng ở trong tâm não mình, không có cái bụng quan cảm hưng-khởi đối với tiền-nhân, tiền-nghiệp không người nối-giõi, tiên-chí không người kế thừa, mà dân-khí bởi thế đến tiêu trầm, quốc-hồn bởi thế đến bạc nhược hồ hết, ngán thay!

Đã hiểu rõ cái ý-nghĩa chính đáng về ngày kỷ-niệm là thế thì ta có thể giải được ý-nghĩa về cái ngày kỷ-niệm cụ Tiên-Điền đây. Ta kỷ-niệm cụ Tiên-Điền là ta ghi nhớ rằng: một cụ Tiên-Điền nước Việt ta, cũng chịu cái khí anh-tú của giang-sơn này, cũng mang cái ơn thủy thổ của đất nước này, cũng đeo cái nợ nam-nhi với nòi giống này mà có được cái văn-tài tuyệt chủng, có được cái ngọn bút nghiêng non lệch bể, khóc quỉ kinh thần, không kém gì những bậc văn-hào thi bá Thái-đông Thái-tây, nên được một áng văn-chương kiệt-tác như thế; người Pháp còn biết kỷ-niệm nhị bách chu niên cụ Molière, kỷ-niệm sinh-nhận cụ Anatone France; người Tàu còn có miếu ông Đông-Pha, đình ông Lý-Bạch, thì ta há lại chẳng nên có một vài nén nhang với một bậc văn-hào thi-bá của nước Việt ta du? Nhất là cụ lại có cái tư-tưởng thâm-thúy, cái thức lực cao-siêu, đương cái thời-đại bao nhiêu người thông-minh tuấn-tú, trong nước vùi dẫn chúi óc cả vào cái bả đột văn Tàu, mà cụ có riêng một cái con mắt tinh đời, biết một dân-tộc có một thứ tiếng nói riêng thì phải có một thứ văn-chương riêng, có một thứ văn-chương riêng thì mới mong gây-dựng được một nền học riêng mà dân-trí mới mong chóng mở-mang, nhân-tài mới mong chóng tấn-tới, quốc-hoa mới phát dương, quốc-hồn mới tỉnh-táo được; cụ nghĩ thế nào cụ mới ra công gắng sức, đem hết lòng thêu mệng gấm mà dệt nên tấm văn tuyệt diệu để gây lấy một cái gia-tài quốc-văn cũng giàu có, cũng sung thịnh cho con cháu về sau; một thứ tiếng nói chưa có chữ viết, chưa có trường dạy, chưa có sách học như thứ tiếng Việt-Nam mình mà làm nên được một áng văn-chương kiệt-tác như quyển « Kim-Vân-Kiều » thì cái văn-tài của cụ còn trác-tuyệt gấp mấy mươi những bậc văn-hào thi-sĩ Thái-đông Thái-tây là những người đã được ăn nằm dầm thấm ở trong rừng văn biển chữ tích-lũy chồng chứt kể hàng mấy mươi đời kia mà cái công-nghiệp cụ đối với quốc-văn mình thực đến mấy muôn đời bia đá tượng đồng cũng không đáng thọ. Ta sùng bái cụ bao nhiêu, kính lễ cụ bao nhiêu, xưng-dương tán-tụng cụ bao nhiêu, thì tinh-thần ta phải càng phấn-phát lên bấy nhiêu, chí-khí ta phải càng hăm-hở lên bấy nhiêu, ta càng như lửa đốt trong lòng, muốn làm sao đem được cái quốc-văn báu-trọng của ta, cũng chiếm ngay một cái địa-vị khả cao trong văn-đàn thế-giới, mà ta lại càng như nước giá sau lưng, rùng mình ghê sợ, sợ cái văn-chương quốc-văn ta chưa thành qui-cũ, sợ cái nền học quốc-văn ta chưa vững móng tường, sợ chưa biết đến ngày nào mới có được một quyển sử văn-học Việt-Nam, một đoạn lớn là cái sự trạng cụ Tiên-Điền mà còn thêm được bao nhiêu đoạn là những tự-tôn cụ Tiên-Điền nữa; nông suông hay là sợ hão, cũng có ích gì, ta phải noi theo dấu cụ mà gắng-gỏi khắc-lệ về cái sự-nghiệp quốc-văn, ta khuyến nhủ nhau trăm ngàn vạn ức triệu người Việt-Nam ta là những con cháu cụ Tiên-Điền cùng theo đuổi một cái mục-đích, tiến-hành một cái công-cuộc như cụ ngày xưa, làm cho kỳ được đến quốc-văn ta hay lên, nền học ta thành lập, nối giõi được tiền nghiệp cụ, kế thừa được tiên-chí cụ, khiến cho cụ ngậm cười chín suối cũng con thơm lây. Ấy cái ý-nghĩa về ngày kỷ-niệm cụ Tiên Điền đây là thế.

T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 26 Août 1924

Giao-ước Lausanne

Thứ-dân nghị-viện bỏ 410 phiếu ưng chuẩn giao-ước Lausanne.

Nước Pháp với hội Vạn-quốc

Chan phủ Pháp ưng thuận bản giao-ước tương cứu tương trợ, do hội Vạn-quốc ủ-trương, và có công-bố rằng việc thanh-giảm quân-bị về đường lục quân, về đường hải-quân, và về đường phi-quân là một, không thể phân chia ra được, và cái vấn-đề an giảm quân-bị, và cái vấn-đề bảo-hộ bình-an hai đường có quan-hệ mật-thiết với nhau.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 26 Août 1924

Tại Nguyên-lão nghị-viện

Sáng hôm nay, nguyên lão nghị-viện bắt đầu bàn về các giao-ước Londres.

Các ông nguyên-lão nghị-viện Lemery và Japy diễn-thuyết.

Trong buổi hội-nghị buổi chiều, quan Poincaré diễn-thuyết. Có lẽ buổi chiều nguyên-lão nghị-viện bỏ phiếu về các bản giao-ước ấy.

Phi-hành-gia Locatelli

Một chiếc tuần-dương-hạm Hoa-kỳ đã tìm thấy phi hành-gia Locatelli ở phía tây mũi đất Farewell và cách đấy hai trăm kilomètres. Máy phi-cơ hỏng, nên phi-hành-gia phải đỗ xuống đó. Phi-hành-gia cùng ba người ngồi tàu không việc gì cả.

NHỮNG NỖI KHỔ KHĂN TRONG CÁC CUỘC THÁM-HIỂM TRÈO CAO

Trung-tá Norton, đi thám-hiểm ngọn núi Everest, mới đây đã cùng cả đội thám-hiểm từ Rongbuk trở xuống Ấn-độ, khi tới Kyetrak, trung-tá có gởi một bức điện tín về Londres, kể những nỗi khổ thống của đội thám-hiểm, trong khi leo trèo lên núi Everest.

Trung-tá nói: Ai có hiểu sự trèo cao khó khăn thế nào, mới rõ được những nỗi khổ thống của đội thám-hiểm. Thiên-hạ cho là khí hậu và thời tiết Gia nã-đại ay khí âu và thời tiết ở miền lưỡng-cực, khó chịu hơn thời tiết và khí hậu trên ngọn núi Everest. Nhưng không ai biết rằng trèo lên các núi cao, cái nỗi khó khăn lại nhiều lắm.

Từ cái trạm thứ nhất của đội thám-hiểm Rongbuk đến, cứ có một cái đường hèm nhỏ, hai bên chồng chất những đá vỡ. Theo con đường ấy lên đến chỗ cao ơn mặt bể độ 5.000 m. thì không còn có cây cỏ, sinh vật gì nữa, trước sau chỉ toàn những đá tuyết cùng vang mà thôi.

Trong những nỗi khổ thống trong các cuộc trèo núi cao, thì cái nỗi: thiếu dưỡng-khí là khó chịu nhất. Từ lúc tới chỗ cao hơn mặt bể 5.000 thước, thì hơi cử động cũng thấy mệt nhọc. Hoặc cầm thìa đĩa để ăn uống, hoặc châm lửa để hút thuốc, bất cứ làm một việc gì, cũng thấy mệt nhọc lắm. Mà lửa đốt cũng khó cháy. Có tốc ngồi ở gần muốn đứng lên, hay đương đứng muốn đi lại, mấy bước cũng thấy khó nhọc quá chừng. Có khi nằm mãi cũng không ngủ được. Càng trèo lên cao, lại càng thấy khó chịu lắm. Khi lên đến cỡ 8.000 thước, thì thật không sao chịu được nữa.

Xin kể công việc trong một ngày như sau này thì rõ:

Ba giờ sáng, trong lều giời rất rét. Cái bình đựng cà-phê hơi hở nút một tí thì khí lạnh lọt ngay vào, nước cà-phê đông ngay lại. Vậy lại phải lấy dầu cồn, hiện cũng đã đông thành đá, mà nấu một ít tuyết cho tan ra. Ban đêm ngủ mỗi người cho chân vào trong một cái túi... Bấy giờ tôi rút chân ra khỏi túi, rồi đi ra ngoài cửa lều. Khi tôi cửa lều, sức lực hết cả. Tôi phải ngồi xuống, và vội hấp lấy khí-giới. Khi ấy trời rét đến đông máu lại, tê mà cũng phải gượng ngồi lại đấy mấy phút để nghỉ.

Song phải nhặt cho đủ tuyết để chứa đầy hai cái bình kia, chứ không có lấy gì mà uống. Tôi phải cố đi mấy bước, cho tới một đống tuyết gần đấy, thì tay cóng quá một cái bình rơi xuống, tôi lại phải bò đến chỗ cái bình rơi để nhặt lấy mà chở về lều. Khi về đến lều, liền nằm lăn trên gương không cựa cậy được nữa. Lúc bấy giờ người bạn tôi đương soạn vị ăn tối đạ, ăn uống một tí, cho đỡ đói lòng, và chứa cái ăn uống cho đủ dùng trong một ngày, thì trong mình thấy nhọc mệt như thể đã trèo tới mấy ngọn núi Alpes vậy.

Đến khi trèo lên nữa, mới lại khó nhọc lạ-lùng. Không sao đi được quá mười ba bước, mà lại không nghỉ để thở. Trượt chân một cái, ấy là trong người hết cả khí lực. Đầu óc lúc bấy giờ hình như rỗng không. Cái chí ý, và nghị lực không còn một chút nào cả. Trong cái nỗi khổ của các nhà trèo cao, thì không gì khổ bằng khí quản bị khô ráo, và vì thế mà thành ra khát nước không sao chịu được. Không lúc nào là lúc không ho. Leo trèo từ sáng đến độ hai giờ chiều, thì trong người thấy nặng nề mệt nhọc quá thể. Trong mình lúc bấy giờ nghe không sao lên cao được nữa, chỉ lăm le muốn lùi xuống chỗ thấp hơn, cho có đỡ được chút đau đớn mệt nhọc nào chăng.

CÁI TIN NGƯỜI ĐỨC ĂN THỊT NGƯỜI

Người Đức can tội ăn thịt người đã khai tên những kẻ bị giết. Tên ấy đánh lừa cho bọn thiếu-niên vào nhà, rồi tìm cách giết đi. Tên ấy nói nếu để cho hắn nghỉ, hắn sẽ thú thêm nhiều điều nữa. Trong khi lấy khẩu-cung, hắn ngất người đi, nên lại phải hoãn.

Cứ như sở cảnh-sát tra xét ra thì số người ở Hanvane bị Haarmann hại, công tới 30 hay 32 người, từ 14 đến 25 tuổi. Thân thể kẻ bị giết, tên ấy thái ra, còn đầu và tay chân thì chặt vứt xuống sông. Thịt thái rồi đem trộn với thịt lợn để bán. Người ta nói hắn cũng có ăn thịt ấy.

Nghe đâu Haarmann có thuê mấy người đào ba đám ông đi đổ người. Mới đây công-chúng có biểu tình phản đối trước cửa hai người đào ba làm nghề ấy.

Trước kia sở cảnh sát ở Hanvane có dùng tên ấy làm mật-thám, nên sở cảnh-sát đã tiếp được nhiều giấy tố-giác, nhưng sở cảnh-sát không tin vì vậy từ khi việc Haarmann lộ ra, sáu viên cảnh-sát bị cách chức.

MỘT CÁI CÔNG DỤNG CỦA TÓC

Đã lâu nay người ta nghiệm rằng khi trời khô ráo tóc chun lại mà khi giời ẩm ấp tóc dài ra. Vì vậy ngày xưa người ta dùng tóc để làm máy đo hơi ẩm trong không khí.

Mới đây sở coi các cột đèn phá lại dùng tóc để ra một cái máy báo hiệu sương mù ở ngoài bể. Trong máy có một cái dây kết bằng tóc, buộc vào một cái vòng sắt. Khi nào khí giời có nhiều hơi nước, thì dây tóc dài ra, vòng sắt trễ xuống, làm cho máy điện chạy, thì có hiệu kêu rầm lên. Hễ sương tan đi, dây tóc chun lại, vòng sắt co lên, hiệu không kêu nữa.

Ở đoạ kỳ độ rày đàn bà cả tóc ngắn để theo mốt nhiều lắm, như vậy thì tóc của các bà các cô lại được một việc đại ích vậy.

VĂN UYỂN

Tình là dây oan

TẶNG KIỀU (MỘT BỨC THƯ)

Rằng từ ngẫu nhĩ gặp nhau.
Tưởng thề thốt nặng càng đau đớn
Nói càng hổ thẹn trăm chiều. [nhiều.
Những điều vàng đá phải điều nói [không.
Lửa hương chốc để lạnh lùng.
Lòng nào mà nỡ dứt lòng cho đang?
Ấy ai hẹn ngọc thề vàng?
Mảnh gương còn đó phím đàn còn đây
Đàn cầm k éo ngẫn-ngơ dây.
Kiếp sau họa thấy kiếp này hẳn thôi.
Nén hương đến trước Phật-đài,
Sầu này đằng-đặc muôn đời chưa quên
Nâu sồng từ gửi mấu thuyền.
Lửa nồng tưởi, tắt trần duyên mọi [đường.
Cho hay giọt nước cành dương,
Đưa mình đến trước Phật-đường tam
Sự muôn năm cũ kể chi? [qui.
Đã tu tu trót quá thì thì thôi.
Ân-nân thì sự đã rồi.
Công đeo đẳng chẳng thiệt thòi lắm ru?
Kiếp xưa đã vụng đường tu,
Từ rầy khép cửa phòng thu mới là.
Trăm năm trong cõi người ta,
Tu là cõi phúc tình là dây oan.

Đêm hát ở làng Quỡ, bị tuần bắt

Chơi hoa đã để mấy người,
Nghĩ đà nhơ nhuốc rụng rời có phen.
Qua chơi lại gặp bồi đen,
Rạn rầy cho biết gan liền tướng quân.
Đã mang lấy nghiệp vào thân.

Quan-nhân, Ng.-hữu-Tiến

Luyện tập quốc-văn

Mặt trái sự đời

Người thế những là trông trước mắt,
Ở đời mấy kẻ ngẫm sau lưng.
. . . . . .

(Nguyễn công Trứ)

Sự đời là một tấn kịch rất phiền toái; không kể những sự hiền-nhiên ở trước mắt ta nó thường lên-hình vẽ-trang biển-hoa vô-cùng, ai còn biết bao là những cái bí-hiểm ngầm-ngầm nó ẩn núp ở những nơi hẻo-lánh mà mắt ta thường không ngờ đến.

Ví ngay như một vai hề kia, quần áo lếch thếch, mặt mũi vẽnh vao, đứng trên sân khấu toe toét làm trò cười cho những người xem, nhưng biết đâu rằng trong cái lúc hề ta làm cho khán-quan phải ôm bụng mà cười thì chính trong lòng hề lại chứa c an những sự sầu não mà hề phải gạt thầm giọt lệ, hầm gan hầm ruột mà che lấp đi?!

Ôi! sự đời đã bắt thường như t ế t i khách « dòm đời » tưởng cũng phải có cặp mắt cho tinh, phải để ý xét đến cả những chỗ cái cỏm sâu sắc thì mới khỏi lầm được.

Thế nhưng người đi chẳng qua chỉ biết chú mục vào những cái lòe loẹt choáng lộn bên ngoài, chứ có mấy ai đã nghĩ đến những nỗi sâu xa?!...

Này như trong một cái nhà tây kia, đèn điện sáng choang, quạt máy quay tít, nhìn vào thì thấy trang-hoàng một cách rất đẹp, nào tủ gụ, nào cẩu đối véc, trông hoa cả mắt, mùi phú-quí về phong lưu, tưởng đến thế là cùng cực.

Trên cái sập gụ kê ở trước cái tủ chè, hai vợ chồng ông thanh mỗ đang ngồi ăn cơm tối. Ông thanh người còn trẻ mà đỏ cao, lương tháng hàng mấy trăm bạc, bà thanh thì mặt hoa da p ấn, áo cánh cộc lụa, quần lĩnh Saigon, cổ hột tai hoa, trông thật là mĩ miều k á ái. Cứ trông bên ngoài thì ai không cho là sung sướng, ai chẳng thèm thuồng cái hạnh-phúc gia-đình của hai vợ chồng ông thanh!

Rứa mà không! Cái gia-đình nhà ông chẳng qua chỉ được có cái bề ngoài, chứ còn bên trong thì thực là khác hẳn vậy.

Ông thì tuy lương tháng nhiều, nhưng mà ăn c ơi như sẻm, đua bạn bè, nay nhà hát, mai cao-lâu, tiện tiền một cách quá phí. Ông đã vậy, bà cũng chẳng kém nào, hễ ông bước chân đi làm, thì bà cũng cắp ô đi tổ-tôm, tí-xì, cả ngày c ỉ phấn điềm son tô, vung tay quá trán, lại thêm cái tính lẳng lơ, làm lắm điều phạm đến luân-thường đồng-hóa. Thành thử ra trong nhà chỉ những eo óc, nay chửi Tây đen cắp sổ đến đòi nợ, mai chú Hoa-kiều đem kiện tại tòa, lại thêm ông bà lo nợ, sinh ra đay nghiến nhau, trước còn tiếng bắc tiếng chì, sau đâm ra mày tao chi tớ, làm om cả xóm nhà!

Ấy đang lúc ai nấy đều ước ao cái cảnh gia-đình nhà ông đều khen ngợi ca-tụng cái hạnh-phúc của ông, thì ở trong gia đình nhà ông lại xảy ra lắm cái gió thảm mưa sầu thế vậy.

Ôi! sự đời đã lắm cái nỗi éo le khắt như thế, nên những người có lắm lòng cao-thượng, có con mắt tinh đời, lắm khi phải ngán cho sự đời, mà thường cho sự đời chỉ lăm le muốn xẵn tay vén áo, lôi kéo người đời ra khỏi nơi bắc ám hôn mê, muốn vạch tội cho người đời biết đường mà tìm lấy cái chân lạc thú. Nhưng than ôi! cái ma hư-danh, cái thần tài-lợi nó còn khéo quyến dỗ chửa chịu buông tha, mà người đời xem ra cũng vẫn còn mê man về những câu ngon ngọt, những cái sự sướng bề vở, những lời hẹn cuộc của hai vị ác thần ấy lắm!...

Chân-Sơn

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 29 độ
15 giờ 30 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ năm, 28 Août 1924

S Augustin

Âm-lịch

28 tháng bảy năm Giáp-tí

Ngày Kỷ mão

Hành Thổ, Sao Tỉnh Trực Ngưu

Việc : Phá-khoán, Xuyên-tỉnh

NGHỊ : Tế-tự, Hội hữu.

TIỀN THẦN

Giá thóc gạo

Gạo hạng nhất, một tạ	10	40
— nhì —	9	81
— ba.	9	25
Thóc,	6	20
Bắp ngô	5	70

Giá học. Kể từ ngày 27 Août 1924, giá học ở khe Nhà-nước định là 9 $ 78

Cái tai hại về trận bão vừa rồi. — Trận mưa bão ngày hôm kia, ở Hanoi chỉ bị ngập lụt xoàng, không tai hại gì mấy, nhưng ở Haiphong tai hại mới nhiều, nào là đồ cây, đổ tường chết người, nào là tàu đắm, tàu cạn, chết đuối, thiệt hại vô kể, xin xem ở mục Haiphong thì rõ. Còn ở các tỉnh thì đường sá ngập lụt rất nhiều. Các tin ấy xin đăng như sau này :

Bắc-ninh, ngày 26 août : Đường thuộc-địa số 18 từ Bắc-ninh đi Sept-Pagodes bị ngập ở kilomètre 32 + 500 đến 300 thước và nước cao đến 50 phân tây, xe ô-tô không đi được.

Thái-nguyên, ngày 26 août : Đường Thái-nguyên đi Chợ mới bị mấy nghìn ở kilomètre 89, nước ngập đến 7. 80 phân tây.

Nước Sông-cầu đo được 25 m. 50 mà vẫn còn lên. Đường Thái-nguyên đi Bắc-kạn bị mấy nghìn nhiều nơi, nhất là ở Đồn-đu bị ngập đến hơn một kilomètre. Tại kilomètre 112 thì bị lún một chỗ to. Cái cầu bằng xi-măng cốt sắt ở Yên-đo về phía dưới Chợ-mới bị nước trôi đi mất. Các thứ xe cộ đều không đi được từ Thái-đến Chợ-chu và Chợ-mới.

Thái-nguyên ngày 27 août. — Nước Sông-cầu tối hôm 26 août lên 26m05, hồi 6 giờ sáng hôm nay lên đến 26m 87. Các làng ở hai bên bờ và ở chung quanh tỉnh cũng những phố thấp ở thành-phố bị ngập hết. Các đường sá bị mấy nghìn hết, nhất là đường thuộc địa ở phía trên và phía dưới Thái-nguyên. Thư từ vận tải phải chuyển sang thuyền.

Bắc-kạn ngày 27 août. — Đường thuộc-địa đi Thái-nguyên bị mấy nghìn.

Quảng yên ngày 26 août. — Ở Quảng-yên có bão to lắm từ 10 giờ sáng hôm qua cho đến 4 giờ sáng hôm nay mới dứt. Cây bị gẫy và đổ nhiều lắm. Chưa thấy tin báo gì sự hại đến người. Bao nhiêu đường giây thép bị đứt cả, trừ đường Haiphong là không việc gì. Bởi vậy các tin tức trong tỉnh chưa biết được.

Vĩnh-yên ngày 27 août. — Vì trận bão vừa rồi mà đường Vĩnh-yên đi Tam-đảo bị lún nhiều nơi vào chỗ đèo 400 (cột 400) còn độ 3 kilomètre thì đến núi. Vì những chỗ lún ấy mà xe ô-tô với xe bò không đi lại được. Thư từ phải cho con-li khiêng. Đường sửa lại cũng phải vài hôm. Khi nào đi được sẽ có giấy yết sau.

Lạng sơn ngày 26 août. — Các cầu bắc tạm ở kilomètre 138, 140 trên đường thuộc-địa số 1 và những đường sang sông ở kilomètre 14 và 20 đường lên Lộc-bình bị nước trôi đi mất. Đường Lục-bình và đường thuộc-địa số 1 từ Lạng-sơn đến Làng-nác xe ô-tô không đi lại được.

Phả-lạng-thương ngày 26 août — Vì mấy trận mưa to vừa rồi mà đường xe-hỏa bị ngập từ Bắc-lệ đến Sông-hóa, nhiều nơi đến 80 phân tây. Trong khoảng hai ga ấy, xe hỏa không đi được.

Thuốc tiêm trừ bệnh dịch trâu bò. — Trong kỳ Hội-đồng canh-nông ngày 21 vừa rồi, ông hội trưởng là M. Marius Borel có đưa trình hội-đồng một bài của M. Piot-Bey ở Caire là hội-viên hội Trung-ương thú-y (Société centrale de médecine vétérinaire) gửi đăng vào tập kỷ yếu của hội ấy về việc tiêm thuốc trừ bệnh dịch trâu bò tại Ai-cập. Cứ như bài ấy thì cách tiêm thuốc này nghe đâu đã phòng giữ cho một đàn bò 820 con lớn khỏi được bệnh dịch lí ra là trong 8 năm 10 tháng. Việc thí nghiệm ấy nay đã xong rồi.

Ông hội-trưởng phòng Canh-nông nói rằng các nhà thú-y chuyên-môn Pháp ở Ai-cập đã thí nghiệm nên những điều kết quả hay như thế mà ở Bắc-kỳ ta thì chưa thực-hành được, vậy chẳng đáng lấy làm tiếc lắm ru ?

Nếu giống trâu bò của các nông-gia Tây Nam ở đây mà cũng trừ được cái bệnh dịch như ở Ai-cập thì không biết nghề nông ở bên này thịnh-đạt biết chừng nào và nhập đàn tiêm sung túc biết đến đâu mà kể. Hội-đồng đồng thanh xin đăng cái bài của M Piot-Bey nói trên ấy vào tập kỷ yếu của hội.

Cuộc quyên tiền giúp dân bị lụt. — M. Ng-quang-Hật, ở làng Bối-khê có gửi bản báo để quyên giúp các dân bị lụt một số tiền là . . : 1 p.00

Những số tiền bản báo đã nhận được trước . . . 27 10

Tổng cộng . . . : 77 10

Vừa ở Tam đảo mới về mấy hôm nay

Y-khoa bác-sĩ Sarrailhé

Số nhà 5, phố Thợ-nhuộm, Giây nói 395

Xét-nghiệm máu mủ, đờm rãi, phân, nước tiểu, bằng kính hiển-vi.

Chữa bệnh ho lao, bệnh giang-mai, bệnh siển, bệnh đau dạ dầy, đau ruột, bệnh đàn bà và hô-sinh, vân vân.

Nói được tiếng An-nam, không phải dùng thông-ngôn.

Thứ ba, thứ năm, thứ bảy khám bệnh từ 4 giờ đến 6 giờ 30 chiều.

Trừ ngày chủ-nhật, còn ngày nào cũng từ 9 giờ 30 đến 12 giờ trưa, có hẹn ngày và giờ cho bệnh-nhân đến chữa. 2080

Việc cứu giúp các miền bị lụt. — Bản báo tiếp được bài sau này của quan Tổng đốc Lê-trung Ngọc :

Hôi đồng-bào ta ơi ! Liên-triết có nói rằng : « Lòng thương xót ai ai cũng sẵn có, như thấy đứa trẻ con lọm khọm sắp rơi xuống giếng, thì ai cũng phải động lòng sợ hãi mà chạy lại », vậy biết thương xót là cái bản tính trời sinh, mà luật nạn cứu tai là cái nghĩa-vụ của nhân-loại. Người đi-quốc đối với người đi quốc mà khi có tai nạn còn phải cứu giúp nữa, huống chi là đồng-bào đối với đồng bào ; cái tai nạn nhỏ nhỏ một hai người mà trông thấy cũng không thể làm ngơ, huống chi cái tai nạn dữ dội mấy mươi muôn người như nạn nước lụt dân ba tỉnh Bắc-kỳ này vậy.

Thương hại thay dân Bắc-kỳ ta hai năm nay bị nạn lụt lội luôn mà năm nay lại thiệt hại to lớn hơn năm ngoái, về *Bắc-ninh, Hưng-yên, Hải-dương*, mấy miền ấy gần khắp *hai mươi phủ huyện*, cái tình cảnh *trôi nổi đói khát* trông không đợi nói thì ai cũng đã biết, mà nói cũng không thể vẽ ra cho hết được. Sau dịp nước lụt năm ngoái, tôi có lo-chức hội lạc-quyên, thì đồng-bào ta kẻ gần người xa ai cũng dũng-dược cổ-động việc ấy, mà bỏ ra kể nhiều người ít, thành được một món tiền cứu tế khá khá để cấp cho nạn dân, thiệt là một việc đáng mừng cho cái lòng từ-ái của người mình đối với chúng-loại trong khi ngộ tai gặp nạn ; mà năm nay từ hôm 10 Juillet đến nay đã tháng rưỡi rồi, mà cuộc lạc-luyện chưa lo chức cho thành, dân bị nạn còn ngóng trông cứu viện, há phải cái lòng cứu-tế của quốc-dân ta đối với dân bị hại năm ngoái thì sốt sắng mười phần, mà đối với dân bị nạn năm nay thì ra ý lãnh-đạm ư ? hay là việc tai nạn gặp mãi đã quen lại quen mắt, mà xem là thường, không động lòng thương xót ư ? có lẽ đâu như thế ! Kia, những dân miền lụt, ngày đêm trông mong đồng-bào cứu giúp, được phần nào thì đỡ phần ấy, sớm ngày nào thì hay ngày ấy, mà chúng ta có thể ngồi yên nhìn không nghe không thấy được không ? Có nghe có thấy, có lòng cứu tế, mà chúng ta cứ lần lữa nay mai để tìm cho được cái phương-pháp gì cho hoàn-toàn thì còn có ngày nào tháng nào nữa ?

Chánh-phủ không nỡ thấy đồng-bào ta lãnh-đạm với dân bị nạn như thế, nên đã ủy cho tôi đứng ra tổ-chức hội lạc-quyên như năm ngoái, tôi nghĩ việc này là cái nghĩa-vụ của chúng ta, mà chính-phủ đã nhắc đến thì đã là chậm lắm rồi, nên tôi với vàng lập một hội đồng cứu-tế các miền bị lụt, sở hội-đồng tại nhà ông Trịnh-xuân-Nghĩa, số 7 phố hàng Gai Hà-nội. Hội-đồng ấy có các ông kể tên sau này :

Quan tổng-đốc Lê-trung-Ngọc làm hội-trưởng, ông Phạm-văn-Khoan phó hội-trưởng, ông Trịnh-xuân-Nghĩa thủ-quỹ và ông Ng-vă.-Vinh, Đỗ-Thận, Lê-văn-Phúc, Mai-du-Lân. Ng-bá-Chính, Ng-duy-Nho, Phạm-Quỳnh, Mạc-đình-Tư, Phùng-v-Huệ, Đinh-văn-Tiêng, Mai-văn-Biên làm hội-viên.

Tôi lại nhờ quan Khâm-sứ Tissot, quan cai-trị Lachaud, Công-sứ Hà đông, ông Mazet chủ-bút báo France-Indochine, và quan thiếu Hoàng-trọng-Phu, Tổng-đốc Hà đông làm bảo-hộ hội đồng.

Trong mấy hôm nữa tôi sẽ gửi sổ quyên về quan Công-sứ các tỉnh để giao lại các quan tỉnh chia phát ra các p ủ huyện, tổng xã, cùng những bà có lòng từ-thiện quyên giúp. Người nào quyên bao nhiêu xin phải biên tỉnh danh và số tiền quyên vào sổ để làm bằng cứ, cho người đi quyên khỏi người ngoài nói ngờ. Khi người quyên biên đầy sổ rồi, thì người đi quyên phải cộng sổ cho biết số ấy được bao nhiêu tiền, rồi đem số tiền và sổ ấy nộp tại quan công sở bản tỉnh, để ngà gửi tiền và sổ ấy về phủ Thống-sứ cho khỏi tổn tiền.

Nào những nhà từ-thiện là ai ? những tay tạo-phúc là ai ? mau mau cứu khổ cứu nạn, khiến cho *mấy muôn người trôi nổi, bạp bềnh, đói khát kêu khóc trong vẫn hai mươi phủ huyện* kia nhờ đồng-bào được bát cơm bát cháo mà sống sót cho đến ngày cấy cầy làm ăn, thì *thiên* nào nào có bằng *thiện* nay, *phúc* nào cho bằng *phúc* nay, không những là *thiện* là *phúc* mà thôi, mà chính là cái nghĩa-vụ chúng ta đối với đồng-bào vậy.

Lê-t ung Ngọc Tổng-đốc.
Thương-thẩm-viện Hanoi

Tòa án đại-hình. — Những việc xét trong vụ án đại-hình tháng chín tây này có đến mười mười hai việc. Trong số ấy thì có việc án mạng ở nàng Cả với việc án mạng tại phố Tourane ở Ha phong phải xét lại, việc một người Tây làm công với một nhà in phố Paul Bert giả mạo chữ và tiêu tiền quĩ, việc một người hàng cơm vỡ nợ, vân vân, còn phần nhiều là việc giấy bạc giả. Việc án mạng ở phố Nhà-thờ tôi có lẽ chưa xử tại vụ này được, vì việc dự thẩm vẫn chưa xong.

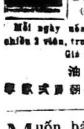
Chúng đến chiều thứ hai 8 septembre tại Tòa-án sẽ rút thăm lấy các ông bồ thẩm ấy Nam dự hội-đồng đại-hình vụ ấy.

Tiệc tháng hội Khai-trí — Tiệc tháng hội Khai-trí về tháng này định vào ngày thứ bảy 30 août, đúng 7 giờ tối.

Các ngài hội-viên muốn đến dự tiệc, xin cho biên tên trước.

Hội Khai-trí thông cáo

PHARMACIE FRANÇAISE & INDIGÈNE

Pharmacie Montès

54, RUE PAUL-BERT, HANOI

DẦU-GAN-CÁ-VIÊN

(Capsules huile de foie de morue)

Mỗi ngày uống bảo viên, sáng 2 viên, chiều 2 viên, trước khi ăn cơm.

Giá mỗi lọ : 0 $ 80

油肝丸員

專治男婦老幼氣血兩虛諸症全愈

Muốn bán một cái xe ô-tô « Citroën » 10 mã-lực, chạy còn tốt lắm. Có nhiều đồ chữa. Giá bán 1.100 $.

Hỏi tại bản-quán. 3882

Kỳ thi Đông-pháp lục-lộ cán-sự. — Đến ngày 1er décembre 1924 tại Hanoi, Huế và Saigon sẽ có kỳ thi chức Đông-pháp lục-lộ cán-sự (agent voyer indochinois) tập-sự, theo như chương-trình và các thể lệ đã nói trong các nghị-định ngày 12 novembre 1923 và 23 juillet 1924.

Các đơn xin ứng thi sẽ do các quan chánh công-chính các hạt (chefs des circonscriptions territoriales ou spéciales) tại Hanoi, Vinh, Huế, Saigon, Pnom-Penh, Vientiane và Đa-lát thu nhận cho đến ngày 1er novembre 1924 là cùng hạn, rồi sẽ chuyển về Hanoi lên quan Công-chính giám-đốc định cái số những người được phép ứng thi.

Việc sân bắn chết người ở bến Gia-lâm. — Bản quán tiếp được bài sau này của M. Công-Thành cải chính mấy chỗ sai lầm ở mục này, vậy cứ nguyên văn đăng báo :

« Thưa quý báo,

Nguyên tôi xem báo của quý-báo ra ngày thứ bảy vừa rồi có đăng bài lại cáo về việc sân bắn chết người ở bến Gia-lâm. Trong bài ấy có hai câu cuối cùng thì sai và có phạm đến tôi, vậy tôi xin quý báo vui lòng mà đăng lại đôi lời lên báo chương cho, để cho công đồng tâm. Ngày hôm tôi đi sân bắn đó thì có rủ người anh em bạn tôi cùng đi với tôi cũng đã biết cả câu chuyện bắn hạnh xảy ra mà chẳng may cho tên đầy tớ M. Phan-đông-Giang bị thiệt mạng, chẳng qua cũng là cái số của tên ấy. Thế mà quý báo lại nói rằng tôi có bửa đến cho gia-quyến tên bị hại một số tiền là mấy trăm bạc, như thế thực là sai, việc đó đã có quan tòa phân xử, tôi cũng chưa có giáp mặt người nhà tên bị hại ấy và cũng không có bao giờ bửa ra xin đến cho gia quyến tên ấy. Còn như báo có nói rằng súng của tôi vừa mới mua ở hiệu Gô-đa hôm trước như thế lại là một điều sai lắm nữa. Tôi được phép mua súng từ đầu năm nay, sau khi được phép thì đi mua súng ngay và đã nhiều lần đem đi bắn chim, hiện lần nào đi bắn đâu cũng có cả các anh em chúng bạn tôi cũng đi với tôi nữa, chứ không phải vừa mới mua súng hôm trước mà hôm sau đem đi bắn mà lại không quen dùng như lời bản báo đăng lầm như thế.

Công-Thành. »

* * *

L. T. S Nhân việc của M. Công-Thành xin cải-chính trên này, cứ bình bình mà xét thật chẳng có việc gì là đáng cải-chính ; vì lời báo nói trước, chẳng có chút gì là phạm đến M. Công-Thành cả. Song cứ như bức thư của M. Công-Thành trên này, thì M. Ta-Toại bị hại trong cuộc săn-bắn của M. Công-Thành mới rồi, chẳng qua cũng là bởi cái số của người ấy xui nên đó thôi. Bản-quán cũng vui lòng biểu đồng tình với M. Công-Thành mà tin rằng M. Ta-Toại bị trúng mấy hạt đạn hôm ấy là cái số của M. Ta-Toại đến lúc mãn đời mãn kiếp, cho nên con Tạo phải mượn tay M. Công-Thành để hóa kiếp đi cho, chứ được siêu sinh tịnh độ đó đã bảo M. Ta-Toại chết là bởi số, thì M. Công-Thành còn có lỗi gì, mà phải đền tiền cho gia quyến M. Ta-Toại? Đáng lẽ gia-quyến M. Ta-Toại còn phải cảm ơn M. Công-Thành thì phải, vì cái số đã đến ngày chết mà được người ra tay tế độ làm cho giây phút được thoát cõi trần, chẳng phải đau-đớn bệnh tật gì như mọi người, há chẳng phải là một cái ơn lớn đó ru? Thế thì cái câu đăng trong báo trước, tác-giả ý chừng tưởng M. Công-Thành vì lương-tâm xui nên biết tự hối lỗi mình mà chi tiền đền cho gia-quyến người bị hại, bây giờ đọc bức thư trên này, mới rõ rệt cái tưởng đó là lầm lắm vậy. Còn như việc nói M. Công-Thành mua súng từ tháng Février, chứ không phải là súng mới mua, thực là có lẽ lắm ; vì cái đặc-quyền của nhà-nước ban cho các ông nghị là được mua súng đi săn không phải đóng thuế, vậy M. Công-đình-Tứ tức Công-Thành được trúng cử nghị-viện từ hồi cuối năm ngoái, thì đủ có chậm lắm ra nữa, tất đến tháng giêng hay tháng ba ông cũng đã tậu súng rồi, chứ không lẽ nào ông lại để đến vừa rồi mới tậu súng.

Cho nên những câu nói trên bài này, ta đều phải công-nhận rằng M. Công-Thành quả ý nghĩ thế nào, nói thật thế ấy cả vậy.

Ngạch Nông-chính. — Các học sinh đỗ bằng tốt-nghiệp trường Cao-đẳng nông-lâm có tên sau này đều được bổ cán sự chuyên môn tập sự.

1° *Vào ngạch Nông - chính Đông-pháp* :

MM. Vương văn-Khuê, Lê đo-Ky, Phạm kim-Giang và Phạm-văn-Ky.

2 *Vào ngạch Lâm-chính Đông-pháp* :

MM. Trần-đức-Long, Trịnh-văn-Lực, Vũ-đình-Thuy, Trần Sinh, Trịnh tiến-Phan và Nguyễn-minh-Trí.

TRƯỜNG TIỂN-ÍCH

Số 4, phố Bourret, sau ngõ trạm

Đến 1er Septembre sẽ bắt đầu khai trường học hai buổi. Ai muốn xin học các lớp từ đồng-ấu đến đệ-tứ thì cứ gửi đơn đến tại bản-trường từ nay mà đi. (Cả các trường phụ trường « Tiểu-học » cũng thế).

Xong kỳ thi công-chức ở trường Bảo hộ và trường Sư-phạm ngày 10 septembre, thì ở trường chính sẽ mở thêm một lớp trung học (1er année). Ai muốn xin học lớp ấy thì sau ngày 10 septembre đến xin sẽ nhận đơn.

« Phàm những học sinh xin học, phải có phụ mẫu, hoặc anh hay người đỡ đầu đứng hương dẫn và chịu trách nhiệm để cho có chắt-lượng về sau ».

3896 Tiền Ích trường lại cáo.

Hội chợ Hanoi

Làm thứ sáu

Sẽ bắt đầu mở từ 30 Novembre đến 14 Décembre 1924.

Ngạch y chính. — Các học sinh đỗ bằng tốt-nghiệp trường Cao-học có tên sau này được bổ bảo-chế tập-sự :

MM. Phạm-đ-Diêm bổ tại Trung-kỳ
Đỗ-đức-Hiếu — Bắc-kỳ
Đặng-đức Dục từ quan Học-chính tổng-trưởng bổ dụng.
Trịnh-văn-Lực bổ tại Nam-kỳ.

Các học-sinh trường Thú-y có tên sau này được bổ thầy thuốc thú-y tập-sự :

MM Vũ-quí-Quang, Ng-v-Ngan, Ng-bảo Nghĩa, Nguyễn-bá-Thi bổ tại Bắc-kỳ ;
Hoàng đức-Hàm bổ tại Trung-kỳ ;
Trương-tấn-Ngọc, Ng-v-Quỳnh, Ng-v-Đề bổ tại Nam-kỳ.
Yuang-Long, Đặng-đình-Thi bổ tại Cao-miên.

Ngạch Học-chính. — M. Ng-thụy-Hưng, có bằng Thành-chung, bằng Tiểu-học tây, và bằng Cao-đẳng tiểu-học tây, được bổ giáo-học tập sự kể từ ngày 1er septembre 1924.

Cũng kể từ ngày ấy, các học-sinh có tên sau này được bổ :

Giáo-học tập-sự : MM. Trần-v-Mùi, Bạch-như-Áp có bằng Thành-chung.
Giáo-học phụ-tá. 30 $ một tháng : M. Trần-v-Tam có bằng Thành-chung

Các cựu học-sinh các lớp sư-phạm có tên sau này được bổ kể từ ngày 1er septembre 1924 trở đi :

Trợ-giáo tập-sự : MM. Ngô-văn-Thụy, Phan-văn-Hoanh, Ng-ngọc-Thăng, Mai-quang-Thiện, Lưu-trinh-Hanh, Lê-đình-Toại, Trương-đình-Phú, Đỗ-huy-Nhu, Hà-v-Tư, Cao xuân-Thụy, Phạm-khắc-Lâm, Lê-xuân-Quán, Trần-v-Trạc, Trần-bông-Tố, Ng-công-Thụy, Phạm-công-Nhuệ, Trần-trọng-Thiếp có bằng Sơ-học

Trợ-giáo phụ-tá tương 15 đồng một tháng. — MM. Đỗ-văn-Khang, Đào-gia-Lưu, Vũ-duy-Cương, Ng-ngọc-Trung, Đoàn-khắc-đục, Ng-s-inh Tại, Lam-v-Ngọ, Đỗ-v-Tân, Vũ đ.. Khiết có bằng Sơ-học.

Ngạch quan lại. — M. Đèo-văn-Long chánh-tổng Sơp-cọp (Lai-châu), quyền châu Điện-biên tại tỉnh lấy nay được bổ tri-châu hạng ba đổi hàm Hàn-lâm-viện kiểm-thảo và bổ thực-thụ tại châu ấy.

Bán nhà số 39 và 41, đường Carreau, Hanoi, đất ước rộng độ 4.000 thước vuông, nhà hai cái, mỗi cái sáu buồng, nhà bồi nhà bếp đủ cả.

Hỏi tại : Direction de l'Exploitation Cie du Yunnan Hanoi. 3894

XIN CÁC QUÍ KHÁCH NẾM

* THỬ MÀ XEM !

Các thứ thuốc lá hiệu **Con Gà**, *chưa cuốn và cuốn rồi, hàng mới chế (Fabrication nouvelle) của Đông dương Yên-Thảo Công-Ty toàn bằng thuốc ngoại-quốc hảo hạng, theo cách vệ-sinh. Vừa nhẹ, vừa thơm, không rao cổ, không nhức đầu. Thử mới biết thực.* 3697

Cải-chính. — Người thủ-quĩ nhà ở phố Gia-ngư bội tiền của chủ mất hơn một nghìn đồng đã đăng trong một số báo trước tên là Nguyễn-văn-*Thìn*, in lầm là *Thức* Vậy nay cải-chính lại cho đúng.

Hội Trí-trí. — Đến từ sáu 5 septembre hồi 7 giờ rưỡi sáng sẽ mở các lớp học ban ngày như sau này :

Cours supérieur giá 2 $ 00 ; cours moyen giá 1 $ 50 ; cours élémentaire 1 $ 00 ; cours préparatoire 1 $ 00 ; cours enfantin 1 $ 00.

Con các ông có chân hội thì được trừ 0 $ 50.

Ai muốn xin học thì kíp gửi đơn đến ông Đào-trọng-Đủ, đốc-học trường hội Trí-trí, 24 phố hàng Cót (24 rue du Tabac), Hanoi.

* * *

Đến ngày mai là thứ năm 28 tháng 8 tây này, hồi 8 giờ tối, ông Lê-thành-Ý sẽ nói chuyện về : « Cách dạy dỗ trẻ con trong Ấu-trí viên »

Xin mời các ngài vui lòng đến dự nghe ở nhà hội cho đông.

Mỗ-trăng có hai cuộc « nói chuyện » như thế, xin cứ đầu tháng có tờ đặt trước để các ngài biết.

Hội Trí-trí kính đạt

Thi chức chef de chantier ngạch Công-chính. — Đến ngày 1er décembre này, tại Hanoi, Huế, Sai-gon, Pnom-penh và Vientiane sẽ có thi chức *chef de chantier* và *chef de chantier principal* bản-xứ của ngạch công-chính, theo như chương-trình đã kể trong nghị-định ngày 23 juillet 1924 và đăng ở *Journal-bảo Đông-pháp* ngày 26 juillet 1924.

Ở mỗi hạt nói trên ấy, quan chánh kỹ sư bản hạt sẽ đặt ra một hội-đồng khảo sát. Các bài thi viết và thi vấn đáp chấm xong rồi sẽ để cả về Hanoi cho quan giám-đốc công-chính giao cho một hội-đồng soát lại và xếp đặt những người thi đỗ thứ tự trên dưới.

Xin nhắc lại kỳ thi chức chef de chantier nói trên ấy là để dành cho những cựu học-sinh trường công-chính khi thôi học, điểm số trung-bình ít ra cũng phải ngang với 9, và những người đã làm trong ngạch công-chính ít ra được bốn năm rồi.

TIN NƯỚC LÊN XUỐNG

Trên sông Hồng-hà

	26 Août hồi 8 giờ	27 Août hồi 8 giờ
Lao-kay	78 20	78.70
Yên-bày	29 62	31.67
Việt-trì.	12 90	13 60
Hanoi	8 50	8 67
Vạn-yên	6 35	8.00
Hòa-bình	6 20	6 50
Tuyên-quang	3 78	7 50
Phủ-đoan	19 57	21 87
Phủ Yên-bình	1.50	3.43

Trên sông Thái-bình

	26 Août hồi 6 giờ	27 Août hồi 6 giờ
Thái-nguyên	23 30	26,87
Lâm	7 60	8.80
Phả lang-thương	4 50	5,19
Đáp-cầu	4.16	5,18
Phả-lại	2 96	

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Cái tai hại về trận bão rớt vừa rồi : Một người con gái bị thương đỡ đẻ chết, một chiếc tàu cạn, một chiếc tàu đắm, ba mươi người chết đuối. Về trận bão rớt vừa rồi, bản báo lại tiếp được tin sau này của phóng-sự ở Haiphong gửi lên, tiếp theo với tin đã đăng trước :

Trận bão này không to lắm, song chỉ vì vừa gió vừa mưa như trút nước xuống nên cây cối có phần thiệt hại nhiều.

Trong thành-phố có nhiều cây đổ, làm đứt cả giây điện thoại. Ở phố Ste Etienne có hai bức tường nhà số 14 và 16 bị đổ, không việc gì đến người. Hồi 15 giờ chiều, ở phố Strasbourg có dãy nhà đang làm bị gió kéo đổ một bức tường sang gian nhà số 44 thành sụt mái để chết mất một người con gái 18 tuổi tên là Trần-thị-Kiều, con người ở số nhà 19 cùng phố đấy. Nhà tranh về vùng Hạ-lý, Cấm, Vẻn, Gia-viên, Lạc-viên có nhiều cái đổ mái, đổ rạn, nhưng không can gì đến tính mệnh người. Nước mưa đọng lại, nhiều phố đến 3, 4 giờ sáng ngày thứ ba mới tiêu hết.

Còn tàu bè thì có chiếc tàu *Hàm-nghi* của công-ti Bạch-Thái bị mắc cạn ở tỉ ngạn Cửa-cấm và hai chiếc tàu buôn khác cũng bị mắc cạn nhưng sáng thứ ba đã ra được rồi

Nhưng thiệt hại nữa thì có chiếc tàu *Pierre Michel* của M. Thu tức Sen bị đắm ở cửa Nam-triệu, hồi 2 giờ chiều hôm thứ hai giữa lúc đang gió to. Cứ như lời hai người thủy-thủ và một người hành khách sống sót ở tàu ấy thì có đến 30 người chết đuối mà trong số ấy có 10 người hành khách.

Thế đánh rơi. — Hồi 4 giờ chiều ngày thứ ba, một người đi đường nhặt được ở phố Saigon một cái thẻ sưu năm 1923, số 050.132, để tên là Phạm-v Sâu, 50 tuổi, quán làng Tư-lại, tổng Tnái-tại, huyện Thủy-nguyên, tỉnh Kiến-an, thì người ấy đã đem nộp sở Cảm bọ sông sau khi nhặt được độ năm phút.

Hành hung. — Hai giờ chiều ngày hôm qua, ở đường Chavassieux có chú Ấn-độ đánh đập một người đàn bà tuổi cưỡng 40, học cả mặm mõm mà chú cũng chưa thôi, còn chực lôi kéo xe đưa đi đâu không rõ. Sau lính cảnh sát lại lôi chú đó bỏ vào Cầm.

Hỏi những người đứng xem thì mỗ người nói một khác, người rằng người đàn bà là vợ chú đi đâu bảy giờ mới bắt được nên chú giận mà đánh ; người khác lại nói chú say rượu đánh người đàn bà. Song dù vì lẽ nào mặc lòng, họ thấy chú đánh người đàn bà đau quá tai họ cũng « choảng » chú khá đau, bởi vậy chú cứ nằm chặt lấy người đàn bà để chực đợi nữa.

(Còn trang 3 cột 5, 6 và 7 trang sau)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
BỌC VÀNG
Máy mỏ-neo,
15 chân-kính
Một vẻ kim
có chất đạ quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert — HANOI
2008

號正泰金
茶名子獅

Bản hiệu mới có các thứ chè ngon đầu-xuân mới vào, chè bao, chè gói, nước lâm-tâm, nước long đủ cả, mới bao một lạng. Kính trình các quý khách được biết để đến mua cho.
Năm nay bản-hiệu có nhiều thứ chè là, đã kể sau này :

Bạch-hào-ngân-châm	Thanh-hương-mao-phong
Thiết-la-hán	Ngọc-giản-hương
Trung-nguyên-ngự-tứ	Trà-chung-vương
Bích-mao-tiêm-chúng	Đại-hồng-bào-nhất-phẩm
Bạch-mao-ngân-châm	Bảng-mai-tiêu-xuân
Bạch-hạt-tiêu-tâm	Kỷ-chủng-thủy-tiên
Bích-loa-xuân	Tây-thi-chúng
Thiết-bạch-mẫu-đơn	Đại-hồng-bào
	Bạch-hạc

KIM-THÁI
HẢI-PHÒNG Số nhà 140, Phố Khách.
Téléphone 272.
HANOI, Số nhà 3, Phố hàng Ngang,
Téléphone 480
2101

MUA MÁU KẺO HẾT !!!

Bản-hiệu mới nhận được ĐĨA HÁT ANNAM tiếng Saigon, tiếng Huế, tiếng Bắc, hát tuồng, hát chèo, hát cải lương công kỳ chuyên và ca-lý rất hay và rất tốt !!!
Grand Arrivage Disques Annamites
CHANSON & Cie HANOI

NHÀ BA-CHUÔNG
TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi
Ông Montès nhường hiệu Ba-chuông của ông cho ông Domart bào chế sinh-viên hàng phải về cao-đẳng học-đường Paris đã một năm nay. Ông Domart tự trông coi lấy việc chế thuốc, và thuốc chế bao giờ cũng rất cẩn thận, nhờ về thế mà hiệu Ba-chuông ấy rất có tiếng.
Thuốc gửi đi xa cũng rất chóng, ai muốn hỏi giá, hay hỏi điều gì xin cứ trả lời cho rõ.

LỜI ĐỐI CHO Ở
Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán có giấy quán báo, chữa lại thế nào thì báo rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai hào (0$20) bằng tem cũng được để chi tiền giấy quán khác.
Nếu ai không gửi tiền theo thì cứ đã người ấy như cũ hoặc phải trả cũng nơi

BẮC-NINH

Một cách phòng bị cứu người đắm thuyền. — Vừa rồi có mấy người xin quan Tổng-đốc Bắc-ninh sức cho dân chỗ bị lụt thuyền nào chở người đều phải kèm nứa hay là mấy cây chuối để phòng khi sóng gió đắm thuyền, thì có cách mà cứu ngay được, vì các thuyền nhà quê phần nhiều nhỏ bé và hay tham chở đông người chở nên thường xảy ra sự nguy hiểm. Lời xin ấy phải lẽ lắm, cho nên quan Tổng-đốc đã sức ngay cho những người chở thuyền theo cách ấy là một cách rất hay. Ngài lại nói rằng có ai nghĩ được sự gì lợi ích cho dân trong lúc gian khổ này, thì cứ đến trình hoặc viết thư đến ngài, ngài sẽ hết lòng giúp dân.

Bão rớt. — Chiều hôm kia bão rớt về tỉnh Bắc cây cối đổ nhiều lắm, đường điện-báo bị hư-hỏng, không truyền tin đi được.

Chết vì dây điện. — Sáng hôm qua một người dân bà, ở gần chợ, trạc ngoài 30 tuổi, cắp một thúng gà đã bán chẳng may bị dây điện đứt quấn vào người được một lúc thì chết. Nghe đâu người dân-bà ấy lại có mang được vài tháng.

NGHĨA-LỘ (YÊN-BÁY)

Vì dâu sinh ra ốm đau. — Phần nhiều người ở trung-châu lên miền thượng-du, buôn bán làm ăn, hay bị ốm đau quật quẹo lắm. Nhưng xem ra một trăm người thì bị ốm đến 80 người, mà nói cho đúng trong số 80 người bị ốm ấy thì chỉ có 20 người bị ốm là bởi sức yếu đuối, không chống lại được với khí hậu thủy-thổ mà thôi, còn 60 người đã bị ốm kia thì cứ như nhiều người đã xét ra là chỉ vì cái ma cỏ bạc nó làm ốm đó thôi. Đêm nào cũng họp một quầy quần chung quanh con bài cái bát, không bao lâu đã bị hồ hấp phải con trùng *đỏ đen* mà sinh ra cái bệnh *thức đêm* này. Đã mắc phải bệnh thức đêm, dù người khỏe mạnh cũng thành ra yếu đuối, đã yếu đuối dễ sinh ra bệnh tật. Ấy bệnh căn là ở đó, ai muốn tránh khỏi, nên chừa cờ bạc đi.

Thanh-giang lại cáo

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Cuộc hát của hội Sport-Touranais. — Ở đây có hai hội thể-thao : hội của người Tây tên là « Tourane Sport », Hội này thành lập đã lâu, số hội-viên cũng đông, toàn là các viên chức tòng sự các sở nhà-nước và các hàng công thương. Nghề đấu cầu đã tấn-bộ lắm, đã từng chiếm được giải khôi-nguyên trong lúc hội hè.

Hồi đã mua được một dám đất, định cất nhà hội-quán đã lâu, nhưng hiềm vì kiểu cách thì rộng lớn mà đồng tư-bản thì khí hẹp hòi, cho nên đã làm phen muốn tổ-chức sự ấy mà công, mà chưa có thể thi-hành được.

Vì các lẽ ấy, nên có tuyển này các hội-viên mới xin phép mở cuộc hát bội để lấy tiền thêm mà dựng nhà hội-quán cho xong ; nghe nói nếu tiền hát không đủ làm thì các hội-viên cũng sẽ tự xuất tư-bản của mình phụ thêm vào để làm cho trọn vẹn.

Cuộc hát đã bắt đầu khai diễn từ hôm thứ năm 21 Août tại trong một cái kho trữ hàng ở gần nhà « Musée-Chàm » là nơi của người ta vẫn cho thuê làm rạp hát. Hát theo lối cũ, cách sắp đặt cũng khéo bạn hát Hội-an đào kép giỏi, mũ áo khá, mấy tối nay tối nào người xem cũng đông. Trước khi khai diễn, hội có đạt tờ mời khắp cả các sở và nhân dân trong thành-phố ai nấy vì việc nghĩa vụ cũng đều sẵn lòng cầu vui.

Việc Nam-kỳ

SAIGON

Việc ba tên Khách giết người lấy của. — Việc này đã nói trong một số trước, nay lại tiếp được tin tỏ rằng hơn : Ba tên hung đồ là tên Lý-Giai tức Huỳnh-Bình, tên Tiêu-phu tức Lý-nhì và tên Phụng xương. Ba tên này đó biết nhà một người dân bà Khách kêu là Châu quế ở đường Boulevard de la Somme buôn trứng vốn liếng cũng khá, rủ nhau đến cướp.

Hồi 6 giờ 45 phút chiều hôm 18 août chúng kéo nhau đến. Bấy giờ trong nhà ấy có một người dân bà gia là dì Châu-quế đang nấu cơm, còn à Châu-quế thì đang ngồi đếm trứng để mai mang ra chợ bán. Tên Lý giai đẩy cửa vào giả vờ hỏi mua trứng, rồi hai tên kia lẻn vào theo. Tên Phụng-xương liền nhảy vào đè à Châu-quế xuống, à kêu la thì nó rút dao ra đâm hai nhát vào ngực.

Khi đó thì tên Lý-nhì nhảy ra nắm lấy người dân bà già cầm dao dứ vào cổ bọng bảo hễ kêu thì đâm liền, rồi chém vào cườm tay một nhát rất sâu. Người dân bà già sợ hãi đành không dám kêu la chi cả.

Còn hai tên kia tưởng là Châu-quế đã chết rồi, nên hò đó cùng nhau đi lục kiếm tiền bạc, lấy mất 950 đồng.

Bấy giờ bà già đã bớt sợ mới kêu la lên một tiếng thật to, hàng xóm nghe tiếng, chạy lại rồm vào khe cửa, thấy vậy, cũng kêu la lên, thì mọi người đều đổ xô lại.

Bọn kia hoảng hốt tìm đường tẩu thoát, song vì nhiều người vây bắt, nên cứ chạy quanh chạy quẩn thì người ta bắt ngay được tên Phụng-xương, còn hai tên kia chạy thoát. Nhưng đến 10 giờ khuya lại bắt được cả.

Cứ như những lời cung xưng của tên Phụng-xương trong khi tra vấn thì là vì tên Lý giai không có tiền hút thuốc phiện nên rủ chúng nó đi ăn cướp. Hiện đã tống giam cả để xét xử.

Còn à Châu-quế bị thương nặng lắm, chưa biết sống chết thế nào.

CHỢ LỚN

Vẽ việc nhà máy Trương-v-Bền bị cháy. Việc này bản báo đã đăng trong một số trước là ngày sau khi việc đó xảy ra, tới nay lại tục tiếp được tin rõ ràng hơn như sau này :

Nhà máy này là một nhà máy lớn, một bên là máy xay lúa, một bên là máy làm dầu, kề cái công cuộc tranh thương của người đồng bang là trong lục tỉnh thì nhà máy này là cái công cuộc rất lớn. Ngờ đâu chỉ vì cái ngọn lửa vô tình mà cái công cuộc hàng vạn ấy bỗng chốc hóa thành không. Hôm chủ-nhật 17 août vào hồi 3 giờ sáng, lửa phát tại lò điện ra, chính trong khi ai nấy còn an giấc, nên không ai hay ; đến khi lửa đã phát to lên rồi, ai nấy mới hoảng hồn thức dậy. Nhưng ôi-thôi, còn làm chi được nữa bấy giờ, vì ở trong nhà máy có dầu dừa và trấu muội lại là đồ dễ hỏa rất nhanh, nên lửa lan tới đâu lại càng bồng to lên. Được tin ấy thì sở tuần cảnh cho linh tới gác các ngõ đường cấm các xe cộ đi lại, rồi kế có các vòi rồng, các xe nước của các hàng và các trại lính và mọi người ập lại chực cứu chữa. Nhưng dù hết sức đến thế nào đi nữa cũng không cứu đặng vì càng tưới bao nhiêu thì lại càng thêm lam cho lửa dễ đường lan ra, đành cứ phải để cho dầu và trấu cháy hết đi, mãi đến 5 giờ sáng ngọn lửa mới dịu dần thì nhà máy ấy cũng chỉ có một cái mái kẽm. Lúc bấy giờ chỉ còn vào mà tưới dập cho lửa tắt hết đi thôi, chứ cũng chẳng còn chi mà mong vớt vát nữa.

Ôi ! Đáng tiếc thay, đáng ngậm ngùi thay cho ông Bền, mười năm gây dựng, một chốc thành không. Số thiệt hại có đến 255 000 đồng. Nhà máy này có bảo-hiểm, c hẳng hay rồi ra có gây dựng được như cũ không ?

Cứ như lời người ta truyền thuyết thì cái cớ xảy ra cái hỏa tai này là vì sự thi đua trong cuộc tranh thương mà ra. Nên quan trên đã cho bắt mấy kẻ nghi tình về việc này. Hiện nay còn đương tổng giam để xét.

SAN NHIÊN ĐẠI

Là một tích hát rất hay, rất có nghĩa-lý và luân-lý. Đã diễn hai lần đều được quý khách hoan nghênh lắm. *Tối thứ năm 28 Août 1924* này diễn lần thứ ba để lấy tiền quyên vào trường Thể dục.

Các ngài đến xem tích hát này cũng như góp tiền giúp việc công-ích vậy.

Bán vé từ tối thứ tư 27 Août 1924.

Tối thứ tư 27 Août 1924
LƯU THỦY VÔ TÌNH

Hữu tình mà hóa vô tình,
Cam lòng giữ lấy hiếu trinh vẹn tròn.
Gian chồng thôi lại mừng con,
Dù ghen đã có nước non làm bằng

Tối thứ năm 28 Août 1924
CẢN TẠO HÓA
Diễn lấy tiền quyên vào trường Thể-dục.

Từ xưa đến nay bản-hội đi diễn bao nhiêu lối hát cải-lương : nào lối chèo kim, chèo cổ, lối hát Nam-kỳ, lối tả chân, lối mới, lối cũ, lối nào cũng được quý khách ban khen, trong bấy nhiêu lối hát duy có lối này các ngài ưa xem mà thật là hiếm có là « lối hát Tối tân. »

Có nhiều giọng hát đặt ra điệu riêng của nhà soạn, lại có cả âm nhạc riêng chỉ để diễn vào tích hát này là tích :

ĐỐI CHỮ
ĐỒNG TÂM...

Tích này đã lâu chưa diễn lại, có nhiều quý khách đòi xem, vậy bản-hội định : Tối chủ-nhật 31 tháng làm tây này diễn lại.

Bán vé từ tối thứ bảy 30 Août.

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen
của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chữ không như có mấy thứ thuốc về những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được !

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tòa Nội-các phụng lời chân phê rằng :
Chiếu nay đại-thần được phòng của MONTÈS qui-ông, có chế nên một thứ rượu bổ để tăng ngự dùng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lục phê thị gửi cho qui-ông phòng chế-ông để tỏ thành-giả.
Khâm thử.

欽此
奉
朱批
內閣
准
嶼

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn ; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trẻ-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI
Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư bản báo.

LỤC-TỈNH TÂN-VĂN NHỰT-BÁO
(Xuất bản mỗi ngày 5.500 tờ)
6 trương

GIÁ BÁN BÁO :

Một năm	12$00
Sáu tháng	6.50
Ba tháng	3.50

Báo-quán ở tại đường Catinat, số 152, Saigon (Cochinchine)

Tôn-chỉ của tờ báo là để truyền-bá tư-tưởng văn-minh của Pháp-quốc, luận về kinh-tế lý-tài, báo tin tạ xảy ra trong Đông Pháp, mỗi kỳ đều có tiểu-thuyết. Mua báo xin gởi mandat cho M. NGUYỄN-VĂN-CỦA, chủ-nhơn thâu nhận.

LE DROIT PÉNAL A TRAVERS
L'Ancienne Législation chinoise
(ETUDE COMPARÉE SUR LE CODE GIA-LONG)
PAR
PHAN-VĂN-TRƯỜNG
Docteur en Droit
Avocat à la Cour de Paris

Prix	1$00
Port recommandé	0.14

3088

Số 21

Ngũ mỹ Tái-sinh-duyên

NGUYỄN-BỈNH-MỤC dịch thuật

HỒI THỨ LXXVII

Thẩm tướng-công nghe nói :

— Muốn trừ ba đứa súc-sinh ấy, không còn kế chi cho được. Chỉ có một kế đáng bẩm tâu nói : khi trước *Lâm-chương* phụng mệnh làm nguyên-soái đi đánh *Ay-lương*, nhưng thực chưa có trọn được ai làm tướng tiên-phong cả. Nay có quan tân-khoa trạng nguyên *Phùng-hác* là bậc văn võ toàn tài, nên cho lĩnh ấn tiên-phong, để cùng *Lâm chương* đi đánh giặc. Khi được thành công về nước, bấy giờ sẽ tiến tước thăng quan. Còn *Tiên-lâm* và *Chu giặc*, cũng tâu xin cho cùng theo đi. Tôi thiết-tưởng như *Từ hoành-cơ* là một tay danh tướng lão-luyện, đánh đông dẹp bắc trong bấy nhiêu lâu, mà nay còn bị khốn với quân giặc, huống chi mấy gã thiếu-niên thư-sinh nầy, chẳng hiểu binh-pháp là cái chi, vậy thì tránh sao cho khỏi chết về tay quân giặc. Ta mượn tay quân giặc giết chết kẻ thù, há chẳng hả dạ lắm ru !

Hoa tướng-công nghe nói, mừng-rỡ mà rằng :

— Trừ-phi có cao tài như niên-huynh, khó ai đã nghĩ được cái diệu-kế ấy. Nếu ta không làm như thế thì bao giờ báo được kẻ thù !

Hoa tướng-công cáo từ lui về. Đêm hôm ấy, *Thẩm* tướng-công tức khắc viết một bản tâu để tâu thiên-tử. Sáng sớm hôm sau, thiên-tử ra ngự triều, các quan văn-võ qui trước sân rồng, làm lễ triều-kiến.

Bỗng thấy quan Văn-hoa-điện đại-học-sĩ *Thẩm-khiêm* cất tiếng mà tâu rằng :

— Muôn tâu bệ-hạ ! Kẻ hạ-thần xin tiến-cử một người có thể giúp *Lâm-chương* quét sạch quân giặc.

Thiên-tử phán hỏi rằng :

— Nhà-ngươi định tiến-cử ai ?

Thẩm-khiêm tâu rằng :

— Muôn tâu bệ-hạ ! Quan tân-khoa trạng nguyên *Phùng-hác* là bậc văn-võ toàn-tài, nên cho lĩnh ấn tiên-phong để đi đánh giặc.

Thiên-tử chuẩn tấu, liền giáng chỉ phong *Phùng-hác* làm tiền-bộ tiên-phong, còn *Tiên-lâm* và *Chu-giác* thì phong cho làm tả, hữu tham-mưu để cùng đi đánh giặc. Bấy giờ *Phùng-hác* đang ở nhà trọ, cùng *Tiên-lâm* và *Chu-giác* thương nghị về việc đáng biếu tạ ơn. Bỗng nghe báo có thánh-chỉ đến, ba người vội-vàng bày hương-án để nghênh-tiếp thánh-chỉ. Khi tuyên đọc thánh-chỉ xong, ba người cùi đầu lạy tạ.

Phùng-hác nói với *Tiên-lâm* và *Chu giác* rằng :

— Chúng ta đây đều là văn-thần cả thì lĩnh ấn tiên-phong thế nào cho được.

Tiên-lâm và *Chu-giác* đồng thanh mà đáp rằng :

Thiên-tử đã giáng chỉ, khi nào ta dám không tuân. Chúng tôi nghe nói *Thường-vạn-thanh* đại-huynh nay ở *Sơn-đông*. Nếu ta cất quân thì nên mời *Thường* đại-huynh đi giúp, lo gì chẳng được toàn thắng.

Phùng-hác mừng-rỡ, tức thì cất quân thẳng tới *Sơn-đông*. Khi tới *Sơn-đông*, *Phùng-hác* truyền đóng quân lại, rồi cùng *Tiên-lâm* tìm đến nhà họ *Thường*, đưa danh-thiếp xin vào yết-kiến. *Thường-vạn-thanh* nhìn danh-thiếp, trông thấy tên *Phùng-hác* và *Tiên-lâm*, mừng-rỡ xiết bao, vội-vàng chạy ra nghênh-tiếp.

Ba người cùng nhau mừng-rỡ, vào ngồi trong thư-phòng. *Tiên-lâm* đem hết sự-tình trước sau thuật lại một lượt, lại thuật chuyện được gặp *Thang-bưu*, cho nên mới biết việc *Trường-vạn-thanh* cướp-phá pháp-trường mà đã cứu nàng đem về *Thang-phủ*.

Trường-vạn-thanh cả cười mà rằng :

— Hiền-đệ ơi ! Hiện nay người vợ của hiền-đệ cũng vẫn ở đây.

Phùng-hác và *Tiên-lâm* đều kinh-ngạc mà hỏi :

— Đầu đuôi thế nào mà lại thành ra ở đây ?

Thường-vạn-thanh nói :

— Từ khi cướp pháp-trường, cứu nàng đem đi. Khi đi đến *Dương-tử-giang* thì bị *Mã-khi* vây bắt, may nhờ có *Thang-bưu* cùng *Mã-vân* cứu cho, mới được thoát-nạn. Đến *Long-đàm* địa-phận thì tôi lại từ-biệt, rồi theo *Diêu-ha-phong* tiến-sinh đi tuyên-vỗ *Hoài an* để sang *Cao-đường*. Khi đến *Cao-đường*, ở đấy có một ngọn núi tên gọi *Nghênh-phong-sơn*. Trên núi có một tên tướng giặc là *Đông-thiên-hùng*, tôi giết chết hắn và đốt phá sơn-trại, cứu được nhiều phụ-nữ. Trong bọn phụ-nữ có hai người khóc-lóc rất thảm-thương. Tôi hỏi căn-do thì chúng nói là *Nguyệt-anh* và *Lạc-hà*, bấy giờ cải dạng nam-trang, đi qua dưới chân núi, bị chúng bắt được, biết là con gái, đã định đến đêm hôm ấy thì làm lễ thành-thân. Sau nàng thấy tôi nói là bạn kết-nghĩa với riêm-đệ, mới xin theo tôi về nhà, thân-mẫu tôi lại nhận nàng làm nghĩa-nữ. Tôi vẫn định tìm đến huyện *Đào-nguyên* để hỏi thăm tin-tức hiền-đệ, không ngờ ngày nay hiền-đệ đã chiếm bằng khôi-nguyên, phụng-mệnh đi đánh giặc *Tây-lương* mà đi qua tới đây vậy.

Phùng-hác và *Tiên-lâm* lại đứng dậy xin vào nhà trong để bái-yết thái phu-nhân. Khi bái-yết xong, nàng *Nguyệt anh* và nàng *Lạc-hà* cũng bước ra làm lễ trong-kiến, vợ chồng anh em, cùng nhau kể lể những nông-nỗi sau khi biệt ly. Ai nấy đều nước mắt chảy xuống dòng dòng, chan-chứa mà khóc.

Nàng *Nguyệt-anh* nói với *Tiên-lâm* rằng :

— Thân-huynh ơi ! chẳng hay thân-mẫu ta bây giờ ở đâu ?

Tiên-lâm nói :

— Từ khi *Thúy-tú* giết chết *Hoa-uẩn-phương*, anh phải bỏ nhà trốn đi, nào có biết tin-tức thân-mẫu ra làm sao.

Nói xong, lại nức-nở khóc. *Thường-vạn-thanh* khuyên-giải mà rằng :

— Hôm nay gặp gỡ, cũng là một việc đáng mừng, chớ nên thương-khóc.

Nói xong, truyền người nhà bày tiệc khánh-hạ. Nhà trong thì *Nguyệt-anh*, *Lạc hà* cùng ngồi với thái-phu-nhân, nhà ngoài thì *Thường-vạn-thanh*, *Tiên-lâm* và *Phùng-hác*. Ba người cùng nhau uống rượu, lại kể-lể những đoạn khổ tình thương.

Phùng-hác nói với *Thường-vạn-thanh* rằng :

— Em có một lời muốn nói, chẳng biết hiền-huynh có thuận cho hay không ?

Thường-vạn-thanh nói :

— Đã là anh em kết-nghĩa với nhau thì có điều chi, xin em cứ nói.

Phùng-hác nói :

— Em nay phụng mệnh thiên-tử lĩnh ấn tiên-phong, đi đánh giặc *Tây-lương*, cũng cần-phụ em hợp quân một nơi để cứu *Từ-hoành-cơ* quốc-công về triều. Nhưng em nay là một kẻ thư-sinh yếu hèn, không hiểu binh-pháp, vậy muốn nhờ hiền-huynh ra tay giúp cho.

Thường-vạn-thanh nghe nói cả cười mà rằng :

— Tôi vẫn sẵn lòng muốn ra tay võ-lược để giúp triều-đình. Về lần trước tôi còn cái lội cướp-phá pháp-trường, đã giết chết biết bao nhiêu quan-quân, nay nhân có hiền-đệ phụng mệnh đi đánh giặc, âu là tôi phải lập công để chuộc tội trước.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

TAM-TÌNH-Y-QUÁN

Phố Mã-mây, số 91 — Hanoi

TAM-TÌNH-Y-TÔN

Phố hàng Giầu, số 35 — Namdinh.

Ai có bệnh nên biết hiệu « TAM TÌNH Y QUÁN » phố Mã-mây, số nhà 91.

Hiệu tôi có thầy thuốc mạch-lý bệnh-căn biết dịch dụng đúng, hoàn tòn cao đơn chế luyện tinh tế, chữa đủ các bệnh, đầu bệnh nặng, bệnh lâu chữa khỏi được nhiều. Xa cái viết thư về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc xuống ngay, theo cách « lĩnh hóa giao ngân » nghèo cũng quê không tiền, xin thuốc cũng cho.

Còn có thứ thuốc đặc-biệt rất thần-hiệu ai uống cũng khỏi.

Các chứng cảm sốt ho, sốt rét, đau bụng, rức đầu, thổ tả, không có bệnh-nội, mê mẩn, sai nhầm, liên miên, nắt tinh, bế-hòi vong dương, đầu rức, chân lạnh, thịt xương đau mỏi, nguy cấp, mỗi hộp 1p.50.

Bệnh trọc, dương mai, ho cam, trĩ, lậu, mỗi hộp 1 p. 00, ống thụt 0 p.50, thuốc thụt 0 p.50.

Đau ống mông tinh, đi tinh, lậu tinh, loạng tinh, mỗi hộp 1 p.00, mỗi hòm 5 p. 00.

Đau bụng, đau rức, kinh kiên bế tắc, đơm xuyễn, bất toại, phụ thông cổ trướng, mỗi hộp 1 p.00, một hòm 5 p. 00.

Đau bộ kinh nguyệt bế điều, huyết ít, huyết đen, khí hư, bạch đới, bộc kinh. Xảy ra nhiều sinh đau bụng, rức đầu, đau xương, không 44, hoặc có đẻ không nuôi, mỗi hộp 1 p. 00, một hòm 5 p 00

Bằng huyết, ly huyết, Pen huyết mỗi phong 0 p. 20.

Trẻ con sốt ho, kinh, đơm xuyễn lẻ ly, cam ẩm mọc, đau mắt mắt, g mộng, lẹ chó 0 p.20, lẹ nhớn 1 p.00.

TAM-TÌNH-Y-QUÁN

Phố Mã-mây, số 91 — Hanoi.

TAM-TÌNH-Y-TÔN

Phố hàng Giầu, số 35 — Namdinh.

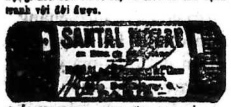
Nhà Ban-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tiệm giờ sáng.

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Sự nóng buốt ở bệnh lậu thường hay làm cho đau đớn ở trong đường tiểu-tiện, bàng quang, quả thận và làm cho mụn mọc lên ở các cơ-quan ấy nữa. Vậy thì thực là khó chữa cái bệnh nóng buốt mà đề lâu nhiễm vào các cơ quan ấy, sông dùng thuốc *Santal Monal* thì thực là dễ khỏi, vì thuốc này điều-trị ở trong, khi uống vào thì làm lẫn với nước tiểu mà thành ra xanh và rửa rảy những vật bẩn đã sinh ra bởi sự nóng buốt.

Khi mới bắt đầu có mủ mà dùng ngay thuốc *Santal Monal* thì hết đau đớn, bớt sưng, hết buốt, và không còn tăng bệnh lên được nữa. Phải nên biết rằng vì sự nóng buốt thường hay sinh ra đau ngược-bành, bàng quang, quả-thận, và chuyển sang các cơ quan khác mà có thể sinh ra bệnh nặng được. Thực như-vậy, cái sự nóng buốt ấy lại sẽ chuyển sang chân-huyết, lên sang qua thận mà sau lại chữa lên đến tâm can tỳ phế được nữa.

Vậy thì khi mới bắt đầu có mủ phải nên uống mà chữa ngay bằng thuốc *Santal Monal*, như thế mới có thể khỏi hẳn được, mà không hại gì đến sức khỏe cả, và mới có thể sạnh mạnh với đời được.

Ở ở các hàng bán-thuốc to đều có bán cả.

2056

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÁO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ giới nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghip.

Mắc bệnh ghip, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh ghip, chỉ có một thứ thuốc, là :

Cachets du Docteur Rascol

0 $ 50 một ống sáu cachets

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài duyệt báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt-quí ông nào mua thì gửi tiền cho ; hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì báo-quán không trả lời. " Mua báo thì tính sử-dụng-hoặc mùng một tháng tây trở đi cho cả.

Có thể kiếm được **500.000** quan

bằng 10 quan

vé đồng in tháng mỗi tháng 25 quan, muốn nhờ vậy chỉ mua một tờ vé

Panama có rút số

Hợp tiền lẫn đều tức thì một mình được quyền xử-hưởng cả cái phần, và nếu vé trúng số mình được lĩnh số tiền.

MỖI NĂM RÚT SỐ BỐN LẦN

Ngày 15 Février, 15 Mai, và 15 Août 15 Novembre

Tiền về các lô trong một năm có hơn 3 triệu quan

Người nào tiền lẫn được ngay cái số, và được đủ tất cả các cuộc rút số cho đến khi trúng số. Ví dụ là được 600 quan, hoặc được mất 15 tới 1.000 đến 500 tới quan. Vậy không bao giờ mất được. Có rất nhiều số trúng số có gửi đến nơi mà không mất tiền. Số tiền lẻ bao nhiêu được cả, không phải trả gì cả. Lần rút số mới rồi số 47.325 được 500 000 quan.

Gửi danh hiệu chỉ ở và tiền nộp ký đầu là lẻ quan đến

Comptoir Colonial de Crédit ở Marseille, 125, Boulevard Pirier

---

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Phố Paul-Bert, phố Đồng-Khánh và phố Rollandes

HANOI

NHÂN DỊP VỤ VÀO HỌC

TỪ NGÀY THỨ NĂM 28 AOUT ĐẾN HẾT NGÀY 10 SEPTEMBRE

CÓ BÁN :

Các đồ dùng đi học, giầy bút — Đồng-hồ
Đồ kim-hoàn — Nước hoa — Xà-phòng — Mũ,
Áo lót mình — Giầy dép — Cà-vạt
Các thứ dao — Bàn trải

TRÊN GÁC :

Chăn đệm — Đồ trắng

Xem giấy ca-ta-lô hàng tháng của bản-hiệu

Gởi điện-báo thì đề : MAGARÉUNIS

GIÂY NÓI SỐ 126

Agents d'Annonces en Europe :

L. MAYENCE & Cie

9, Rue Tronchet, PARIS
19, 21, 23, Ludgate Hill, LONDRES

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÁO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Có bán thứ thuốc :

ELIXIR ANTICHOLÉRIQUE

Thuốc này có trị cả những bệnh : đau dạ dày, đi tả, đau ruột, đi thổ dạ.

CÁCH DÙNG : *Cứ trong 24 giờ uống một lần : mỗi lần uống ba hoặc bốn thìa lớn pha với một ít nước lã ; trẻ con thì uống ba hoặc bốn thìa cà-phê.*

GIÁ BÁN : 0$60 một lọ

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

LA COMPOSITION FRANÇAISE

aux examens franco-annamites

của M. L. HOULLIER

Giáo-sư trường Bảo-hộ soạn riêng cho học-trò Việt-Nam

Bán tại nhà in bản-quán

Giá mỗi quyển . . . . 0$ 30
Tiền cước mỗi quyển . . 0 . 12

Ai ở xa xin viết thư về cho

ông BÙI-XUÂN-THANH

61 — 63, Rue du Coton — Hanoi

LỞ
ĐAU CHÂN

NGOÀI, LỞ CŨNG CÁC BỆNH NGOÀI DA

DÙNG THUỐC MỠ

FLORENTINE

HIỆU CHỮA KHỎI MỚI CÁCH LẠ LÙNG

Cần ngài thí-nghiệm mà xem, các ngài sẽ rõ cái giá trị của cái phép trị bệnh ấy.

Có hàng nghìn giấy nhận-thực !

G. ROCHER — Tất cả các hiệu bào-chế thế-giới đều cũng có bán

Bào-chế-sư nhất Hạng, 27, r. de Grenelle Paris

BÌNH LIỆT KHÍ

Cách trị lành mạnh bằng thuốc hoàn

GINATEL SYNOUSINE

Thuốc nào cũng có

HÃNG CHÁNH ở Paris, rue de Grenelle, 46

ENO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酷福

J. BLANC *(đệ nhất hạng bào-chế)*

Ông **L. BLANC** *(người nói-nghiệp)*

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

GIÁ BÁN **2$40** một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

每明日喜歡吸福酷

Bán tại : Hiệu Bào-chế **J. BLANC**

31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái pháp chế thuốc này khác-cơ hẳn lắm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận nên thuốc nước là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng một thứ thuốc rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc rằng thấy lắm

Bệnh huyết suy bệnh gân yếu, bệnh ghip, bệnh sốt rét rừng v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính

Giá bán : 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÁO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu.

Trị bệnh mất máu, khí huyết suy-yếu, thần-thể mỏi-mệt, gầy-còm, hay vì kém huyết sinh ra rào phổi lâm cho hay ho vặt uống thuốc này rất dễ, vì có mùi thơm không có lợm bao giờ !

Bài thuốc này có hội-đồng các quan Tuỳ-thuốc chứng-chỉ là hay.

Ấy là :

Thuốc nước bổ huyết

MAU BO

PHÀM,

Thứ chè tốt thời quanh năm uống lúc nào cũng thơm ngon.

Thường lắm hạng chè chỉ vào độ đầu xuân thì uống được, ít lâu thì nhạt nhẽo. Bấy là hạng chè giữ lá cho nên gìn giữ đến thế nào cũng không tránh khỏi được sự biến động.

NHƯ,

Mua được hạng chè chính hiệu NINH-THÁI thời quanh năm lúc nào cũng ngon thơm. Vậy quí khách muốn tránh sự biến động ấy xin chực tiếp qua bộ chiếu cố cho bản hiệu tại Hanoi, Haiphong và Nam định.

NINH-THÁI HIỆU

số 10, phố hàng Ngang Hanoi
số 115, phố Khách Haiphong
số 73, phố hàng trống Namdinh

Kính cáo

CÁO-BẠCH

Quý khách có xe ô-tô muốn chữa, nên đến xem xưởng **GARAGE SOBILLOT**, *số 7 phố Bobillot, Hanoi : Tính giá hạ hơn cả các nơi. Làm việc nhanh-nhẹn và cẩn-thận.*

Quý khách nên đến xem xe kéo hạng lịch-sự : không re cao tốt đẹp bằng

Cho thuê xe ô-tô

ƯU'U CỦA ÔNG CỐ DANH TIẾNG LAROCHE CHẾ RA HIỆU LÀ

QUINA-LAROCHE

THUỐC UỐNG BỔ TANG PHỦ VÀ TRỊ BỊNH RẾT CHẾ RA BỞI CÂY THUỐC QUINQUINA

Thuốc này hay lắm đã nổi tiếng trong thiên hạ đâu đâu cũng biết không có thuốc nào hay bằng. Thuốc Quina Laroche là thuốc hay hơn hết làm cho bổ sức lại, bổ tang phủ, trị bịnh rết làm cho ăn tiêu, thuốc đó lấy làm hay và thế gian ai không đều quên đặng.

Ai ai đặng ai cũng đặng, những là người tinh con cũng đều là hay là con nít. Thuốc đó trị bịnh con nít : bịnh hay buyếu yếu đuối, buyếu suy, bổ sức bổ sức bịnh làm cho con người yếu đuối, hay trốt hơn, ho cảm mạo rên ngực, rết hay sưa nước trắng, trốc nổ trong tử vì các bịnh đó đều cũng nhờ tay thuốc Quina Laroche đặng.

Con nít buyếu suy vì con gái lúc đang lớn cũng đều bổ bổ khí lên mình đặng, cũng như mấy bịnh bổ trước đây đều nên uống thuốc Quina Laroche.

Những người ốm ở nơi nay ra chịu nổi cũng chẳng nên quên đặng thuốc đó.

Cho tinh bổ làm đặng thuốc đó trị lấy làm mau và chắc. Chẳng những bịnh nổ trở bổ nổ Cho con bú ngày sau cũng chịu mạnh khỏe, bổ thêm sức lực, ăn uống ngon có chừng và chẳng ra giảm bớt thuốc đó đặng : Bước ngoài thuốc của Thiên-Thần chế ra (Liqueur de Jade) lời tôn ngữ của người Tàu cho những thứ thuốc trị bịnh tay hoa bổ thấy không thuốc nào bằng.

Từ khi chúng ta bán thuốc Quina Laroche thì chúng ta có đặng cả vạng giấy chứng và cho cám ơn của mấy người bịnh và cả vạng giấy của các quan lương y khắc nàng lắng ta.

Khi tại thuốc nước Quina Laroche là một cao thuốc hay tại cho người làm tốt đẹp.

CÁCH DÙNG

Bịnh Quina Laroche phải uống từ một ly tới ba ly có khi cho chí rượu trọn một ngày trong hai bữa ăn. Cho mạnh có bịnh rết thì mỗi một khắc đồng hồ uống một ly, uống 3 ly trước cơ rết 3 giờ cuối, thì 4 ly ly chót uống trước cơ-rết giờ.

Thuốc Quina Laroche thường thì uống không pha nước, mà khi trời nóng nực thì pha nước có cả cũng cho đỡ khát.

COMAR VÀ CÔNG-TI

ông chủ thuốc trong nhiệt tại Paris.

ERDTI FCAL

NGAY THU NAM 28 AOUT 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Hanoi (Ville et banlieue) Indochine Etranger Mandat international	Hanoi Province	Tonkin Autres Colonies Etranger	Union Postale
Một năm.	6 $ 00	6 $ 00	6 $ 00	8 $ 00	9 $ 00	»
Các lang và						
Các công-sở	»	8 . 00	8 . 00	8 . 00	9 . 00	»
Sáu tháng. .	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	6 . 00
Ba tháng . .	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60	1 . 65	3 . 00
Một tháng .	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55	0 . 60	1 . 00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM HUY LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN V. LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 156

ANNONCES

Décomptées à raison de 5 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.

4e page	Une seule insertion . . . . 0 $ 30 le cm
	Par contrat annuel . . . .
	Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 15 le cm

Réclame dans la 1re page. . . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le cm
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái giá-trị của văn-sĩ

Ở nước nào cũng thế, ở đời nào cũng vậy, những người có học-thức, vẫn chiếm được cái địa-vị tôn quí, mà gọi là bực thượng-lưu; nhất là những người có học-thức, mà lại có văn-tài, có khi-phách, có phẩm-hạnh, có nhiệt-thành, thì cái giá-trị lại càng cao hơn nữa. Ở nước Nam ta xưa kia, thì ông Phùng khắc Khoan, ông Trương hán-Siêu, ông Châu-An và ông Nguyễn-Trãi : ở nước Tàu thì ông Hàn-Dũ, ông Tô-Thức, ông Văn-thiên-Tường, ông Vương-thủ-Nhân, đều bởi học-vấn phong phú, kiến văn rộng rãi, lại có nhiệt-thành có khi cố, phát ra những văn-chương hùng hồn hoa lệ, quảng bác uyên-thâm, dựng cờ nổi trống chốn văn-đàn, để làm tiêu biểu cho thiên-hạ đời sau. Đó là những bậc hiền đạt ở trên, có danh-vị ở chốn triều-đình, có thế lực ở trong xã-hội, mà thiên-hạ đời sau vẫn sùng bái hâm-mộ, mục cho là những nhà văn-sĩ trứ danh. Lại còn những bực khốn cùng ở dưới, không có chức-vị gì ở trong xã-hội, học-thức cũng rộng, chí khí cũng cao, không sợ thù oán, không kể lợi hại, hy sinh cả tính mệnh tài-sản, mướn ngọn bút mà phát minh chân-lý, hoán khởi tinh-thần cho quốc-dân. Cũng có người thì được quốc-dân sùng bái, thiên-hạ hoan-nghênh, được hưởng cái vinh-dự tôn qui trong một thời, mà chính mình kịp thấy cái văn-chương kết-quả. Cũng có người thì xướng không ai họa, nói không ai tin, bị bằng bối công kích, xã-hội ruồng đuổi, cả đời chịu ức-uất lao-tao; nhưng đến khi chân-lý đã tỏ công luận đã định, thì người ta lại sùng bái ca-tụng, coi là một bực tiên tri tiên giác; tức như các nhà văn-sĩ nước Pháp ở thế-kỷ mười bảy và thế-kỷ mười tám, các nhà chí-sĩ nước Nhật ở buổi duy tân, và hiện nay như Tagore tiên-sinh ở nước Ấn-độ.

Nước nào nhờ khí thiêng chung đúc, sinh sản được những bực văn sĩ như thế, thì thật là vẻ vang cho nước, lợi ích cho dân. Cái giá trị của văn sĩ qui báu như thế, thì cái phẩm cách của văn-sĩ phải thế nào cho xứng đáng với cái giá trị ấy, không những là phải có công học vấn, có tài văn-chương, mà lại phải trau dồi đạo đức, sửa sang tính nết, có nghị lực để làm việc khó, có nhiệt-thành để mưu lợi công, biết tự tôn trọng lấy mình, mà không có thói phan viên y phụ, biết cách giao tiếp với người, mà không có tính tự đắc kiêu căng; như các bậc văn-sĩ đã kể ở trên kia, tuy nhờ cái tư bẩm của giời cho có khác người, mà cái sức luyện tập, cái công tri-thủ, thật cũng hơn người nhiều lắm, không phải chỉ học rộng hơn người được năm mười quyển sách, đủ sức làm nổi được văn-chương mà đã tự đặt mình vào hàng văn sĩ, tỏ ý khinh miệt một đời dân?

Ở nước ta bây giờ học cũ đã bỏ, học mới bắt đầu, trong nước đương buổi mơ màng bỡ rỡi, phải cần có bực thiếu niên anh tuấn, học rộng tài cao, có nghị-lực để đảm đang công việc cho xã-hội, có nhiệt-thành để hoán tỉnh tinh-thần cho quốc-dân, đưa đường chỉ nẻo, gõ mõ khua chuông, để dìu-dắt nhau trên con đường tiến-hóa; bực người ấy mới thật là hợp thời, mà người mình chính đương khói hương khấn nguyện.

Vậy những người có tư tưởng, có chí khí, muốn chiếm lấy cái địa-vị cao qui, cho xứng đáng cái danh giá là văn-sĩ Việt-Nam, trước nên gia công học vấn, rèn đúc văn tài, nuôi lấy công đức công tâm, bỏ thói tự tư tự lợi, lấy mắt tinh mà xét cuộc đời, đem nghị-lực mà làm việc lớn, đem hết cái tài-học cái năng-lực của mình, mà dâng cho đồng-bào tổ-quốc, học thức văn-chương, đã đủ làm bực tiên-tri tiên-giác trong một nước, mà phẩm hạnh đạo-đức, lại đủ làm tiêu biểu khuôn phép trong một đời, có đủ cái tư cách văn-sĩ, thì tự khắc quốc-dân một lòng hoan-nghênh mà dõng thành công nhận, cái chân-chánh giá trị văn-sĩ, có phải tự mình chiếm lấy cho mình hay là tự mình cầu lấy cho mình được đâu.

Ôi, đời nào chẳng có nhân-tài, để dảm-đang công việc cho đời ấy, nhân-tài sinh ở đời nào, cũng phải lo gánh vác công việc cho đời ấy; các bậc chân-chánh văn-sĩ đã kể ở trên kia, cũng chỉ biết cái bổn phận của mình đối với dân đối với nước, chứ có nghĩ đến cái danh giá của mình thế nào và thiên hạ đời sau đặt mình vào cái địa vị nào đâu.

Đương cái buổi đường học mới mở mang, trí dân còn mờ tối, như ở xã-hội ta bây giờ, tất cũng phải có những bực nhân-tài xuất chúng, ứng vận mà sinh, để gánh vác công việc cho đời. Những bực ấy là ai? kỳ giả cũng xin biển đồng tình với quốc-dân mà khói hương khấn nguyện.

H. T. B.

MỘT NHÀ ĐẠI TỪ THIỆN NƯỚC HOA-KỲ

Những nhà từ-thiện xưa nay, dẫu trong lòng rộng rãi đến đâu, it người chịu làm phúc đến nỗi để cả tính thân mình phải chịu khốn khổ về việc làm phúc. Ấy thế mà M. Eliphalet Remington là người chế ra máy chữ Remington đã làm phúc đến thế đấy. Ông tạ thế mới đây, hưởng thọ chín mươi năm tuổi.

Năm mươi năm trước đây hai anh em ông đem cùng cho Cao-đẳng học đường thành Syracuse một khu đất đáng giá 120,000 dollars, để dựng trường học ấy. Cái số tiền ấy lúc bấy giờ đã to lắm. Từ đấy trường Cao-đẳng Syracuse được nhờ hai anh em ông nhiều lắm nhưng mỗi ngày hai ông xa sút chẳng bao lâu vốn liếng chẳng còn mấy. Sau một người chết, một người còn lại, rất là túng bấn, nhờ được thành Syracuse giúp đỡ cho, mới được đủ ăn đủ mặc. Khi ông sau này mất, cao đẳng học đường Syracuse có tặng ông mấy câu như sau này:

« Ông đã làm phúc đến nỗi ông không còn gì để tiêu dùng cho mình nữa, trong lúc tuổi già của ông, chúng tôi gặp ông được ít nhiều, thực là một cái hân hạnh cho chúng tôi lắm lắm. »

THỦY-TAI Ở TRUNG-HOA

Nay mai thì hội-đồng quốc tế cứu-trợ mới được rõ số tổn hại trong các hạt bị lụt. Nhưng cái thủy-tai năm nay làm tổn hại cho nước Trung-hoa hơn là nạn tiêu khô năm 1920-1921.

Cứ như những tin tức ở các nơi gửi về, thì tổn hại nhất là ở các tỉnh. Trực-lệ, Hồ-nam, Sơn-đông, Giang-tây, Phúc-kiến và ở Quảng-đông, mà số người phải bỏ nhà cửa mà đi có độ 10 hay 12 triệu mà số tổn hại tính ra hàng mấy trăm triệu dollars. Riêng ở Trương-giá-khẩu số tổn hại it ra là ba mươi triệu dollars, ấy là ở đấy chỉ có một phần thành phố bị lụt, chứ như ở các miền khác khắp cả thành-phố ngập độ 10 hay 20 và 30 centimètres nước.

Hội-đồng sẽ thu được các số tiền sau này để trợ cấp cho các tỉnh bị lụt: 8 triệu dollars lấy ở thuế thương-chính tăng lên 2 triệu là tiền quyên ở Trung-hoa; 2 triệu lấy ở tiền tăng thuế vận-tải; 1 triệu của các hội truyền-giáo và 2 triệu của các tư-gia. Như vậy còn thiếu độ 5 triệu dollars.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 27 Août 1924

Tại nguyên-lão nghị-viện

Buổi chiều và buổi tối hôm thứ ba, quan Poincaré diễn thuyết bênh vực cái chính-sách của ngài trước đây và chỉ-giải mấy điều về các bản giao-ước Londres.

Quan Herriot đáp lại mọi lẽ.

Sau nguyên-lão nghị viện bỏ 181 phiếu tỏ lòng tin cậy tòa nội-các và tung thuận cái chính-sách của chánh-phủ.

Ngày hôm qua nguyên-lão nghị-viện bàn đến bản giao-ước Lausanne.

Ông Bompard và quan Herriot trần-thuyết mọi lẽ xong, thì nguyên-lão nghị viện tung-thuận bản giao-ước ấy.

Gió bão dữ-dội ở Hoa kỳ

Ở miền bờ bể Đại-tây dương gió bão dữ dội. Việc vận-tải ở cửa bể New-York bị đình-trệ. Ở miền bờ bể Virginie và Floride tổn hại rất nhiều.

Phi-tướng Pelletier d'Oisy

Quan Giám-quốc tiếp phi-tướng Pelletier d'Oisy và viên đội Besin.

Liệt-quốc với Trung-hoa

Tin Quảng-đông.— Hai chiếc pháo-thuyền Hoa-kỳ tên là Achille và Pampanga, hai chiếc pháo-thuyền nước Anh, hai chiếc pháo thuyền nước Pháp, và một chiếc pháo thuyền Bồ-đào nha đã đến Quảng-đông để ngỏ vì việc nhà buôn đình nghiệp, có xảy ra rối loạn, thì bảo hộ các tô giới và các quyền lợi của ngoại-quốc. Nhiều nhà buôn đóng cửa kín. Các phố nhỏ đều chẳn lại không đi lại được. Nay mai các nhà buôn đều đình nghiệp cả.

Các nhà buôn Trung hoa đình nghiệp

Tin Thượng-hải. — Các nhà buôn đình nghiệp để tỏ lòng bất phục Tôn-dật-Tiên. Khắp mọi nơi đều tin chánh phủ sẽ tịch biên khí giới. Trong 100 hiệu buôn, đến 90 hiệu đóng cửa.

Cavite, từ ngày 25 đến 27 Août 1924

Nhà ngân-hàng vỡ nợ ở Trung-hoa

Bắc-kinh. — Mấy hôm nay vì việc buôn bán dầu cơ các ngân-khố trái-đơn mà chín nhà ngân-hàng ở Bắc-kinh và bốn nhà ngân-hàng ở Thượng-hải phải đóng cửa. Tại Bắc-kinh và Thượng-hải, ngân-phí đóng cửa hai ngày, rồi lại mở cửa. Ngân-khố trái-đơn đồ đồng ba giá xuống mất 10 points, nay lại lên giá được ít nhiều. Vì có tin rằng tỉnh Chiết-giang, và tỉnh Giang-tô sắp đánh nhau, nên giá hối-đổi tiền-tệ ngoại-quốc cũng hạ xuống. Hiện không có gì chắc là hai tỉnh ấy đánh nhau, có lẽ các tin ấy do bọn buôn bán dầu cơ phao đồn lên để kiếm lời.

Tin Thượng-hải. — Bốn nhà ngân-hàng nhỏ của Trung-hoa đóng cửa ngày hôm nay. Có lẽ nhiều nhà khác cũng sẽ đóng cửa. Cái duyên-do là vì có tin đồn rằng tỉnh Chiết-giang, và tỉnh Giang-tô sẽ đánh nhau, và có lẽ tỉnh Giang-tây và tỉnh Phúc-kiến cũng đánh nhau.

Cái nạn chiến-tranh ở nước Trung-hoa

Thượng hải. — Các đốc quân đương dự bị để nay mai đánh nhau. Quân-lính của đốc-quân Lu Yang-Shiang về tỉnh Chiết giang và quân lính của đốc-quân Che Yuan về tỉnh Giang-tô đã thu xong. Có tin rằng đốc-quân Che Yuan hạ lệnh dự-bị 30 đoàn hỏa-xa để đem quân đến phía Thượng hải, và dự bị một phần tàu bể hiện đóng ở Nam-kinh để tiến đến Thượng-hải cướp lấy xưởng khí-giới, hiện ở dưới quyền đốc-quân Lu về tỉnh Chiết-giang.

VĂN UYỂN

Nhớ cảnh quê hương

Nhớ cảnh quê hương những ngậm ngùi
Niềm riêng riêng nhớ nhớ không nguôi,
Nhớ khi giòng Mã ngồi cầu lắm,
Nhớ lúc cầu Voi đứng dạo chơi.
Nhớ cảnh Hàm-rồng khi giỗ mất,
Nhớ hoa Tòa-sứ buổi giăng soi.
Người này cảnh ấy giờ xa cách,
Xa cách nên lòng nhớ chẳng thôi.

Đêm hè nơi ấu-xá

Trần trọc năm canh chốn lữ đình,
Đêm hè phong cảnh thật buồn tênh.
Véo-von trước cửa ve khơi thảm,
Khắc-khoải bờ tre cuốc gọi canh.
Tiếng muỗi vo-ve trong xó tối,
Bóng giăng lấp-ló dọi ngang mành.
Chung quanh làng xóm đà yên giấc,
Một ngọn đèn chong bóng với mình

Thanh Đức : Trần-văn-Xước

Một cái nguyên-nhân sự yếu-đuối của người mình

Truyền bá vệ-sinh bằng cách chiếu bóng

Không những người Pháp phàn nàn rằng người mình yếu đuối lắm, mà chính người mình cũng công-nhận như thế. Ta thử đưa mắt nhìn chung quanh ta xem có thấy mấy người thật được là khỏe mạnh không, hay là chỉ thấy những người ngực hóp vai xo, thân hình èo lả, tay chân mảnh khảnh, đi đứng một quãng đường kém mỏi mệt, làm một việc hơi nặng thấy nhọc nhằn. Chẳng nói thì ai cũng rõ rằng một nước mà phần nhiều những người dân như thế cả thì làm sao gọi là một nước mạnh được, một nước có đủ sức lực sinh tồn trên thế-giới ở cái thời-đại khốc-hại yếu chết này. Vậy ta phải xét xem những nguyên-nhân sự yếu đuối-hãy là gì, để liệu tìm phương bổ cứu mà làm cho giống nòi được mạnh lên. Những nguyên-nhân ấy lại tảo-hôn, thiếu thể-dục và nhất là không theo phép vệ-sinh.

Thật vậy, trừ một số ít người ở nơi thành-thị được dạy dỗ ít nhiều ảnh-hưởng của tân-học, được trực-tiếp với sự sạch-sẽ của người Pháp là biết qua loa phép vệ-sinh; còn một phần dân rất nhiều, — nhất là bọn phụ-nữ, — ở chốn thôn quê thì mờ mờ mịt mịt, không hiểu vệ-sinh là chi chi cả. Dân nhà quê ta đối với sự tắm rửa thật là lười biếng, cho nên mình mẩy thường dầy những ghét bẩn, quần áo sặc những mùi hôi; ở thì ở trong những cái nhà tối tăm ẩm thấp, ánh sáng mặt giời không mấy khi e lọt vào; ăn uống thì cẩu-thả vô cùng, ba gà ăn nấy, gặp gì uống nấy, bất cứ sạch bẩn thế nào; chẳng thế mà giả ta có giảng giải cho họ biết cách ăn ở của họ là bẩn thỉu không hợp vệ-sinh thì họ đáp lại ngay rằng « ăn bẩn sống lâu, ở sạch chóng chết ».

Có nhiều người nói dân ta như các hạng người lao động và dân nhà quê, sinh kế nghèo ngặt, làm ăn đầu tắt mặt tối, suốt ngày suốt buổi, còn lúc nào nghĩ đến sự tắm rửa, giặt giũ và quét tước của nhà nữa; và lại vật mồi chẳng đủ đút miệng còn tiền đâu mà làm được cửa cao nhà rộng, ăn được vật ngon, mặc được của tốt như người, mà bảo họ phải theo phép vệ-sinh. Nhưng chẳng qua vì người mình cũng quá ư cẩu thả, khó nọ đến đâu mà chẳng rồi được chút thì giờ, tuy bận công bận việc mà lại không để ra được độ 15 phút đồng hồ mà tắm giặt hay sao; cũng thì một cái quần cái áo, ta chịu khó thay giặt luôn, tắm rửa giữ-gìn ở nhà quê thì thiếu gì nước; cũng thì một cái nhà, ta chịu tốn thêm lên một ít mà đổ nền cho cao, trổ cửa cho nhiều, quét tước cho năng, cái số tiền tốn thêm lên ấy đã thấm vào đâu với cái số tiền đồng ta ăn thịt, đóng gạo ăn xôi; cũ g thì một miếng ăn, có ngon là h sạch sẽ thì hãy nuốt vào, mà làm được như thế thì có mất gì; chẳng qua là họ quen tính cẩu-thả, mà đổ lỗi cho không có thì giờ cũng sự từng bẩn đó mà thôi. Vậy thì theo phép vệ-sinh không phải là cứ ở cửa cao nhà rộng, ăn ngon mặc tốt, mà chính là thân thể phải cho sạch sẽ, nhà cửa phải cho cao ráo, đồ ăn uống phải cho trong sạch, để tránh khỏi những bệnh tật mà thôi.

Song làm thế nào mà bảo cho họ biết và theo những điều ấy? Chánh-phủ đã đặt ra việc cứu-tế, lập nên nhà phúc-đường, nào là phái quan t ầy thuốc đi các làng diễn-thuyết để truyền-bá vệ-sinh trong dân gian, nào là bắt dạy vệ-sinh ở các học-đường. Mà đến nay cũng chưa có kết-quả gì tốt đẹp cho lắm: diễn thuyết cho nghe thì chỉ được lúc nghe mà thôi, ngoài ra chẳng nào vẫn giữ ý ấy, và lại chưa chắc họ đã thật hoàn-tin, như bảo rằng ở lâu hay ốm đau, mà cứ đến hàng tháng không tắm thì vẫn mạnh khỏe, bảo rằng uống nước lã có nhiều trùng độc, thì nào họ có trông thấy trùng độc gì đâu, mà bắt họ theo cho được; dạy vệ-sinh cho những trẻ con trong học-đường cũng là một cách truyền-bá vệ-sinh rất tốt, song đã mấy nơi dạy cho hợp phép, hay là chỉ bắt học thuộc lòng những bài vệ-sinh ở trong sách rồi có thực-hành hay không cũng chẳng cần, hay là ở trường giảng vệ-sinh, mà ở nhà cha mẹ nó vẫn ở bẩn thỉu cũng là nước đổ đầu vịt mà thôi.

Giảng giải vệ-sinh một cách viển-vông như thế không công-hiệu gì, thì biết dùng cách nào được? Dân nhà quê ta phần nhiều còn ngu muội lắm, cho nên bảo họ rằng làm điều ác thì sau nào cũng chết xuống âm phủ phải chịu các thứ hình-phạt, thì họ không sợ bằng bày đặt ra một cảnh âm-ti địa-ngục, nào là vạc dầu, nào là cầu vồng chó ngao ra ở trước mặt họ, họ trông thấy cảnh-tượng ấy luôn thì cái hình ảnh in sâu vào trong trí não, phẳng phất trong tâm thần mà tự-nhiên sinh ra sợ điều ác; tức là dùng phương-pháp cụ-tượng vậy. Bây giờ ta cũng lợi dụng lấy phương-pháp ấy, lấy cách chiếu bóng, chiếu những tấm ảnh thuộc về vệ-sinh ra trước mắt họ, như muốn bảo cho họ đừng ăn thịt thiu thối thì chiếu ra một phim ảnh có miếng thịt thối lúc nhúc những rói cùng bọ, một anh tham ăn ăn phải sinh ra một chứng bệnh gì, hay muốn khuyên họ, phải đạy điệm các thức ăn kẻo ruồi nhặng đậu vào có độc, thì chiếu ngay ra một địa đồ ăn ruồi nhặng đậu vào, đẻ trứng lên rồi trứng lấy nở ra rói ra bọ bò ngổn ngang mà mắt ta không trông thấy, hay muốn cho họ phân biệt nước làm việc với nước độc thì chẳng ra một phim ảnh có một bình nước lã bẩn, hàng vạn vi-trùng sinh-tồn ở trong và một bình nước lã đun sôi những vi-trùng đều chết cả, hoặc là chiếu ra những cảnh nhà sạch sẽ phong-quang thì người ở béo tốt khỏe mạnh, nhà ẩm thấp bẩn thỉu thì người ở ốm yếu gầy gò. Nếu bày đặt ra được những cảnh-tượng như thế ở trước mắt họ lại giảng giải thêm vào, thì họ hẳn ghê tởm sự bẩn thỉu, mà đã ghê sự bẩn thỉu tất là gần biết giữ sự sạch sẽ vậy. Ở đời không mấy người đã trông thấy sự quả-báo của một tội ác mà lại còn muốn phạm tội nữa. Phép vệ-sinh có truyền-bá một cách rõ-ràng như vậy thì mới có bổ ích cho dân nhà quê ta; phép vệ-sinh có truyền-bá được, dân ta có biết theo phép vệ-sinh thì người nước ta mới không hay ốm đau; nếu không hay ốm đau thì nòi giống ta mới mạnh-mẽ được.

Những làm thế nào mà tổ-chức nên được một cuộc chiếu bóng ấy? Công việc này không phải một người có thể làm nổi, phải là những người có tư lự trong nước hay một đoàn-thể nào có danh tiếng mới, càng đáng nổi được. Hội Khai-trí tiến đức là một đoàn-thể có thế-lực trong nước ta, đã đảm nhận lấy cái chức-trách mở mang trí-thức, tăng tiến đạo-đức cho dân ta, song ở một cái lãnh-hồn tráng-kiện gửi trong cái thân-thể tráng-kiện », nếu người nước ta thân-thể không tráng-kiện thì đức-hạnh tăng-tiến làm sao được? trí-thức mở mang làm sao được? Vậy mong rằng hội sẽ vì lợi-ích chung của người Việt-Nam mà đứng tổ-chức nên công cuộc ấy để truyền-bá vệ-sinh cho người nước ta, nhất là người chốn thôn-quê, vì họ chiếm một số rất to trong dân-số toàn-quốc. Song dụng thành được công cuộc ấy không phải là dễ. Phải làm sao có máy chiếu ảnh, có phim ảnh, những phim ảnh ấy lại phải xếp đặt theo một cái chương-trình vừa trọn vẹn, vừa thích hợp với người chốn thôn-quê, phải làm sao có người theo rõ nghề chiếu ảnh, và rất lại là phải làm sao cho có tiền, cho có nhiều tiền mới được, vì đồng tiền là huyết mạch, không tiền làm gì được.

Truyền-bá phép vệ-sinh để mưu sự phú-cường cho nước cũng là giúp một phần vào công việc khai-hóa của chánh-phủ Bảo-hộ thì thế nào chánh-phủ chẳng trợ cấp cho it nhiều. Ngoài số tiền ấy ta lại kín phép chánh-phủ mỗi năm mở một cuộc sổ số hay một cuộc lạc-quyên, thì công cuộc có thể đáng vững được; ta lại còn trông cậy ở những nhà quan thân và nhất là những nhà phú hào trong nước. Những nhà phú hào Hoa-kỳ như Carnégie, Rockfeller thấy đồng-bào xướng lên một việc gì có ích lợi cho giống nòi mình thì vứt ra bạc vạn tiền nghìn không tiếc, những nhà phú-hào ta có sinh ra người theo được gương tốt ấy, có sinh ra người tân-thành